ВИЛЕНСКІЙ ВѢСТНИКЪ

ГАЗЕТА ОФФИЦІАЛЬНАЯ, ПОЛИТИЧЕСКАЯ И ЛИТЕРАТУРНАЯ.

ВЫХОДИТЪ ПО ВТОРНИКАМЪ, ЧЕТВЕРГАМЪ И СУББОТАМЪ.

Цѣна: за годъ 10 р., съ пересылкою 12 р.
За полгода 5 — — 6 —
За 3 мѣсяца 3 — — 3 р. 50 к.
За 1 мѣсяцъ 1 —

При Виленскомъ Вѣстникѣ выходитъ одинъ разъ въ недѣлю, по пятницамъ, *Виленскій Полицейскій Листокъ*. Цѣна за годъ 3 р., съ пересылкою 4 р. Лица, выписывающія Виленскій Вѣстникъ, за пересылку *Листка* ничего не платятъ.

N. 16. ВТОРНИКЪ

11 ФЕВРАЛЯ 1864.

Контора редакціи въ Вильнѣ, насупротивъ дворца, въ гимназіальномъ зданіи.

За троекратныя объявленія, какъ казенныя, такъ и частныя, взимается за строку 17 к. сер.

За разсылку отдѣльныхъ объявленій взимается за 1000 экз., въ полъ листа 2 р., въ листъ 4 р. с.

ЧАСТЬ ОФФИЦІАЛЬНАЯ.

С.-Петербургъ, 5-го февраля.

Въ Именномъ Высочайшемъ указѣ, данномъ правительствующему сенату, изображено:

Февраля 3. „Помощнику, попечителя С.-Петербургскаго учебнаго округа, дѣйствительному статскому совѣтнику КОРНИЛОВУ, Всемилостивѣйше повелѣваемъ быть попечителемъ Виленскаго учебнаго округа.“

Высочайшимъ приказомъ по министерству народнаго просвѣщенія отъ 31-го января 1864 года, дозволено носить въ отставкѣ мундиръ, должности присвоенный бывшему попечителю Виленскаго учебнаго округа, дѣйствительному статскому совѣтнику князю ШИРИНСКОМУ-ШИХМАТОВУ.

(Р. И. N. 32.)

Господинъ оберъ-прокуроръ святѣйшаго правительствующаго Сvнода сообщилъ Его Высокопреосвященству, Митрополиту Литовскому и Виленскому, Іосифу, отъ 11-го декабря прошедшаго 1863 года за N. 9591 слѣдующее: „Ея Величество, Государыня Императрица, обративъ вниманіе на то, что Виленское училище дѣвицъ духовнаго званія, по числу воспитанницъ, принадлежитъ къ многолюднѣйшимъ, между тѣмъ штатъ онаго не только въ отношеніи окладовъ содержанія, но и въ отношеніи числа должностныхъ лицъ, ограниченнѣе прочихъ, соизволила изъявить Высочайшую Свою волю о сравненіи Виленскато училища по штату съ прочими равными ему заведеніями.

„По всеподданнѣйшему моему докладу о семъ ГОСУДАРЮ ИМПЕРАТОРУ, ЕГО ВЕЛИЧЕСТВУ благоугодно было назначить въ пользу Виленскаго училища, для сравненія онаго по штату съ другими подобными же заведеніями, 2280 руб. серебромъ.

„За симъ составленъ былъ новый штатъ для означеннаго училища, который въ 4 день текущаго декабря и удостоенъ Высочайшаго Ея Императорскаго Величества утвержденія.

„Препровождая при семъ къ Вашему Высокопреосвященству копію съ упомянутаго штата, долгомъ поставляю присовокупить, что штатъ этотъ предназначенъ для Виленскаго училища въ полномъ его составѣ, и что за тѣмъ по волѣ Ея Величества отпускъ суммъ, опредѣленныхъ симъ штатомъ на жалованье служащимъ при училищѣ лицамъ, будетъ производимъ по мѣрѣ того, какъ съ постепеннымъ открытіемъ классовъ въ училищѣ будутъ замѣщаемы въономъ и самыя должности.“

(Лит. Епар. Вѣд. N. 2).

ШТАТЪ ВИЛЕНСКАГО УЧИЛИЩА ДѢВИЦЪ ДУХОВНАГО ЗВАНІЯ.

	Число лицъ.	Содерж. въ годъ сереб. Одному	Всѣмъ.
		Рубли.	
Начальницѣ:			
Жалованья	1	550	800
Столовыхъ	—	250	
Наставницамъ	3	200	600
Ихъ помощницамъ	2	150	300
Священнику при училищной церкви:			
Жалованья	1	200	650
Столовыхъ	—	150	
И за преподаваніе закона Божія	—	300	
Смотрителю дома	1	250	250
Письмоводителю и на канцелярскіе расходы	—	—	150
На жалованье учителямъ	—	—	1000
На учебныя и рукодѣльныя пособія	—	—	200
На содержаніе 60 штатныхъ воспитанницъ по 50 руб. на каждую	—	—	3000
Доктору	1	100	100
На лекарства	—	—	150
На содержаніе дома съ отопленіемъ и освѣщеніемъ	—	—	1500
На наемъ служителей и на мытье бѣлья	—	—	500
На содержаніе скотнаго и птичнаго двора, а также огорода, равно смотрительницѣ за первымъ, огороднику и рабочимъ при нихъ	—	—	600
На непредвидимыя надобности ихъ	—	—	150
На доставленіе штатныхъ воспитанницъ въ училище и на отправленіе ихъ къ родителямъ	—	—	100
Итого			10,050

Въ число суммы, назначенной на содержаніе Виленскаго училища, 8,495 руб. отпускаются изъ духовно-ученихъ капиталовъ, а остальные 1,555 руб. поступаютъ изъ доходовъ мызы Бурбишекъ.

(Вил. Епар. Вѣд. N. 2)

ЦИРКУЛЯРЪ ИНСПЕКТОРСКАГО ДЕПАРТАМЕНТА ВОЕННАГО МИНИСТЕРСТВА.

Января 28-го, Н. 20. О примѣненіи приказа Н. 343 къ состоящимъ на службѣ бывшимъ воспитанникамъ военно-учебныхъ заведеній. Въ разрѣшеніе возбужденныхъ нѣкоторыми воинскими начальниками вопросовъ, инспекторскій департаментъ, по приказанію военнаго министра, объявляетъ по военному вѣдомству, для руководства, что временныя льготныя правила о производствѣ въ офицеры, объявленныя въ приказѣ военнаго министра отъ 10 октября 1863 года N. 343, распространяются только на тѣхъ изъ бывшихъ воспитанниковъ военно-учебныхъ заведеній, состоящихъ нынѣ на службѣ юнкерами, которые уволены изъ заведеній безусловно, безъ назначенія срока, ранѣе котораго не должны быть произведены въ офицеры. (Р. Инв. N. 30)

По всеподданнѣйшему представленію ГОСУДАРЮ ИМПЕРАТОРУ адрессовъ отъ жителей г. Чижева остроленскаго уѣзда, отъ крестьянъ гминъ: Макова, Обритте, Пржетычь и Сельцы, пултусскаго уѣзда и гминъ Плонне, Цехоцинъ, Карнковъ и Колянковъ линковскаго уѣзда, а также войта и ксендза гмины Карнково; отъ лютеранскихъ приходовъ: Ставшинскаго, Эмиліянгеймскаго и Загуровскаго, конинскаго округа, равно 1,882 добавочныхъ подписей жителей г. Ченстохова; отъ жителей городовъ и деревень гминъ: Влодовиска, Кромоловка и Гнѣхова, отъ бургомистра г. Сѣвержа, отъ войта гмины Хржонщоброда и чиновниковъ Сосновицкой пограничной стражи и тамошней станціи варшавско-вѣнской желѣзной дороги, — ЕГО ВЕЛИЧЕСТВО Высочайше повелѣть соизволилъ всѣмъ лицамъ, подписавшимъ эти адрессы, за выраженныя ими вѣрноподданническія чувства объявить Высочайшую благодарность. (Р. Инв. N. 30)

Представлены всеподданнѣйшіе адрессы отъ нѣмецкихъ гминъ Коннискаго округа съ 30 подписями и отъ крестьянъ гмины Заторы Пултусскаго уѣзда съ 70 подписями. (Р. И. N. 32.)

Послѣднее официальное донесеніе изъ Виленскаго военнаго округа.

Въ донесеніи изъ Виленскаго округа, отъ 5-го февраля, говорится, что въ теченіе послѣдней недѣли, въ предѣлахъ края, не произошло никакихъ встрѣчъ войскъ съ мятежниками, и спокойствіе нигдѣ нарушено не было. (Р. И. N. 32)

Дезертиръ Янъ Красинскій, по произведенному надъ нимъ военному суду, по полевому уголовному уложенію, оказался виновнымъ въ двухкратномъ побѣгѣ изъ службы, вступленіи въ ряды мятежниковъ и въ томъ, что былъ вербовщикомъ мятежныхъ шаекъ, за что онъ, согласно съ приговоромъ суда, утвержденнымъ мѣстнымъ военнымъ начальствомъ, подвергнутъ смертной казни—разстрѣляніемъ, 3-го сего февраля, въ 11-ть часовъ утра, въ г. Сувалкахъ Августовской губерніи.

По распоряженію намѣстника въ царствѣ Польскомъ, домъ N. 994 (Эккерта) на Крахмальной улицѣ, въ которомъ найдены были разнаго рода оружіе, мундиры и значительное число революціонныхъ сочиненій, взятъ въ военное вѣдомство, движимое же имущество владѣльца дома будетъ продано съ публичныхъ торговъ. Всѣ жильцы дома обязаны подписками, въ теченіе шести дней, очистить занимаемыя ими квартиры. Р. И. N. 32.)

— Циркуляръ департамента государственнаго казначейства всѣмъ казеннымъ палатамъ, войсковому правленію войска и областнымъ правленіямъ, отъ 20 января 1864 г. за № 52, *о срокахъ доставленія мѣсячныхъ, подъ лит. А, вѣдомостей и о высылкѣ свободныхъ отъ расходовъ суммъ въ государственный банкъ и конторы его.*

По распоряженіямъ министерства финансовъ, отъ 4 іюля и 19 сентября 1863 г. за №№ 20,740 и 28,743, назначенъ срокъ отправленія въ департаментъ государственнаго казначейства мѣсячныхъ, подъ лит. А, вѣдомостей, для казенныхъ палатъ и областныхъ правленій. Сибирскаго края —*15 число втораго* за отчетнымъ мѣсяца, и для прочихъ казенныхъ палатъ и войсковаго правленія войска донскаго - *20-е число слѣдующаго* за отчетнымъ мѣсяца.

Большая часть казенныхъ палатъ отправляютъ таковыя вѣдомости своевременно, а нѣкоторыя изъ нихъ отправляютъ позже установленнаго срока.

Изъ представленныхъ вѣдомостей, подъ лит. А., усматривается, что не смотря на неоднократныя и строгія предписанія во многихъ уѣздныхъ казначействахъ, въ особенности въ казначействахъ губернскихъ городовъ, состоятъ въ наличности значительныя суммы; при этомъ казенныя палаты обыкновенно объясняютъ, что онѣ оставлены въ запасѣ на штатные по губерніи расходы, на выдачу пособій мелкопомѣстнымъ владѣльцамъ, на выполненіе срочныхъ ассигновокъ военному министерству, тогда какъ всѣ эти предстоящіе расходы могутъ быть удовлетворены изъ вновь поступающихъ доходовъ; а нѣкоторыя казенныя палаты даже вовсе не объясняютъ, по какимъ причинамъ оставлены въ казначействахъ значительныя суммы.

Задержаніе по губерніямъ въ большомъ количествѣ наличныхъ суммъ, явно показываетъ, что казенныя палаты не имѣютъ должнаго наблюденія за уѣздными казначеями, и что періодическія вѣдомости уѣздныхъ казначействъ не ревизуются въ палатахъ надлежащимъ образомъ.

Поставляя эго на видъ казеннымъ палатамъ и областнымъ правленіямъ, предлагаю къ непремѣнному исполненію слѣдующее:

1., Казенныя палаты и областныя правленія Сибирскаго края должны отправлять въ департаментъ государственнаго казначейства мѣсячныя, подъ лит. А., вѣдомости *не позже 30 числа втораго* за отчетнымъ мѣсяца; а прочія казенныя палаты и войсковое правленіе войска донскаго *не позже 30 числа слѣдующаго* за отчетнымъ мѣсяца.

2, Лица, ревизующія періодическія вѣдомости уѣздныхъ казначействъ, обязаны строго наблюдать, не напрасно ли задерживаются въ казначействахъ въ значительномъ количествѣ наличныя деньги.

3.. Вообще по губерніи къ 1-му числу слѣдующаго мѣсяца должно быть оставлено въ наличности *не болѣе половины* дѣйствительнаго расхода отчетнаго мѣсяца, не принимая однакожъ въ разсчетъ высланныхъ въ государственный банкъ или его конторы въ отчетномъ мѣсяцѣ суммъ. Если же по свѣдѣніямъ, имѣющимся въ казенной палатѣ, предвидится въ которомъ либо изъ казначействъ необыкновенный и значительный расходъ, какъ напримѣръ: выдача по удовлетворенію денежнымъ довольствіемъ за треть, уплата по контрактамъ и т. п., то на таковые расходы оставлять въ запасѣ сумму, необходимую по соображенію палаты, и въ большемъ размѣрѣ, но объ этихъ случаяхъ объяснять въ вѣдомости особо.

Остальныя затѣмъ деньги непремѣнно должны быть отправлены въ государственный банкъ или въ конторы его.

4, Объ оставленныхъ въ казначействахъ суммахъ дѣлать во всякомъ случаѣ объясненія въ вѣдомостяхъ, на какіе именно предстоящіе расходы онѣ оставлены.

Точное исполненіе всего вышеизложеннаго возлагается на особую отвѣтственность гг. предсѣдателей казенныхъ палатъ и лицъ, завѣдывающихъ казначейскими отдѣленіями. (Б. В. N 22.)

ВРЕМЕННЫЯ ПРАВИЛА

ДЛЯ ЗЕМСКИХЪ УЧРЕЖДЕНІЙ ПО ДѢЛАМЪ О ЗЕМСКИХЪ ПОВИННОСТЯХЪ, НАРОДНОМЪ ПРОДОВОЛЬСТВІИ И ОБЩЕСТВЕННОМЪ ПРИЗРѢНІИ.

ОТДѢЛЕНІЕ ВТОРОЕ.

ГЛАВА ТРЕТЬЯ.

О НАРОДНОМЪ ПРОДОВОЛЬСТВІИ.

(Продолженіе).

82. Условія и размѣръ денежныхъ пособій, выдаваемыхъ неимущимъ (ст. 333 уст. общ. призрѣнія), установляются земскими собраніями, а самыя пособія производятся по опредѣленіямъ земскихъ управъ.

83. Смѣты на потребности призрѣнія составляются и утверждаются на тѣхъ же основаніяхъ, какъ и общая земская смѣта, при чемъ обязательными для земства признаются всѣ предметы расходовъ, нынѣ установленные уставомъ общественнаго призрѣнія.

84. Относительно завѣдыванія имуществами, для потребностей призрѣнія, земству преданными, пріобрѣтенія и отчужденія оныхъ, производства построекъ, починокъ и другихъ хозяйственныхъ операцій, для потребностей призрѣнія соблюдаются общія правила положенія о земскихъ учрежденіяхъ.

85. Управленіе благотворительными заведеніями предоставленное нынѣ приказамъ общественнаго призрѣнія и больничнымъ совѣтамъ, возлагается на земскія учрежденія, по принадлежности.

86. Медики, смотрители, экономы и служители въ заведеніяхъ избираются и назначаются земскими управами, по принадлежности, на основаніи добровольныхъ соглашеній съ сими лицами, сообразуясь, притомъ съ правилами, постановленными медицинскимъ совѣтомъ для опредѣленія и увольненія врачей въ губерніяхъ.

87. Надзоръ губернскаго начальства, по заведеніямъ общественнаго призрѣнія, остается на существующемъ основаніи.

Подписалъ: предсѣдатель государственнаго совѣта

графъ Д. Блудовъ

Приложеніе къ ст. 3-й временныхъ правилъ для земскихъ учрежденій.

Распредѣленіе, согласно ст. 3 временныхъ правилъ для земскихъ учрежденій, потребностей, показанныхъ въ Высочайше утвержденныхъ на трехлѣтіе съ 1860 и продолженныхъ на 1863 и 1864 годы смѣтахъ земскихъ повинностей, на государственныя, земскія (губернскія и уѣздныя) и частныя.

§ I. Къ потребностямъ государственнымъ относятся:

Ст. 1) Всѣ тѣ потребности, которыя по смѣтамъ показаны въ числѣ государственныхъ денежныхъ земскихъ повинностей, за исключеніемъ содержанія слѣдственныхъ приставовъ для пресѣченія кражи лошадей и другаго рабочаго скота.

Ст. 2) Изъ потребностей, показанныхъ по смѣтамъ въ числѣ губернскихъ и частныхъ денежныхъ земскихъ повинностей, всѣ тѣ потребности, которыя по настоящему распредѣленію не отнесены къ потребностямъ земскимъ (губернскимъ и уѣзднымъ), или къ потребностямъ частнымъ (§§ II и III настоящаго распредѣленія).

§ II. Къ потребностямъ земскимъ (губернскимъ и уѣзднымъ) относятся:

Ст. 1) Изъ потребностей, показанныхъ по смѣтамъ въ числѣ губернскихъ повинностей:

А) На предметы въ уставѣ о земскихъ повинностяхъ поименованные.

По дорожной повинности.

1) Устройство и содержаніе дорогъ, мостовъ, трубъ, плотинъ, гатей и перевозовъ (уст. о зем. повин. ст. 13, § 1 пп. *а* и *б*).

2) Устройство и ремонтъ верстовыхъ столбовъ и столбовъ на границахъ уѣздныхъ и губернскихъ (тамъ же п. *в*).

3) Прогонныя и порціонныя деньги чиновникамъ строительныхъ и дорожныхъ коммиссій, отряжаемымъ по строительнымъ и дорожнымъ дѣламъ мѣстнаго земства (тамъ же п. *г*).

ИСТОРИЧЕСКІЯ ЗАМѢТКИ

О ЛИТВѢ.

(*Соч. П. В. Кукольника.*)

(Продолженіе. См. N. 15).

Ольгердъ, по прибытіи въ Вильно, строго наказалъ виновниковъ мятежа и убійства; а Гаштолдъ вызвалъ снова 36 францишкановъ и помѣстилъ ихъ въ собственномъ домѣ на пескахъ, близъ источника Вингры, гдѣ въ послѣдствіи построенъ костелъ Пресвятой Богородицы. Жители Вильна, ненавидя этихъ пришельцевъ, но не смѣя уже сами напасть на нихъ, употребили хитрость, чтобы избавиться отъ ненавистныхъ гостей. Пользуясь вторичнымъ отсутствіемъ Ольгерда и узнавъ, что недалеко отъ Вильна находился многочисленный отрядъ Татаръ, они тайно дали имъ знать, что во францишканскомъ монастырѣ хранятся несчетныя сокровища, а потому совѣтовали напасть на него, обѣщавъ не препятствовать имъ ограбить его. Получивъ эту вѣсть, Татары ночью напали на монастырь, умертвили всѣхъ францишкановъ и самого Гаштолда, постригшагося въ монахи. Тогда жители Вильна, кои были приготовлены и вооружены, узнавъ о истребленіи францишкановъ, напали въ свою очередь на Татаръ, частію перебили ихъ, а частію выгнали изъ города. По прибытіи Ольгерда они оправдались передъ нимъ тѣмъ, что нападеніе Татаръ произошло нечаянно, а потому граждане, хотя не успѣли спасти монаховъ, но перебили и выгнали наѣздниковъ. По свидѣтельству большей части лѣтописцевъ, Гаштолдъ взятъ въ плѣнъ крестоносцами въ Велонѣ и умерщвленъ въ 1364 году.

Совершенно иначе обходились Литовцы съ христіанами православнаго исповѣданія, которые имѣли жилища свои на всемъ пространствѣ Литовской земли, а въ столицѣ населяли большую половину города. Хотя въ 1347 году и произошло преслѣдованіе трехъ первыхъ и послѣднихъ мучениковъ православія въ Литвѣ, но народъ Литовскій вовсе въ немъ не принималъ участія. Это была интрига жрецовъ, которые, видя съ негодованіемъ, что христіанство проникло уже въ чертоги великаго князя и принимается приближенными къ нему лицами, вытребовали ихъ у Ольгерда и предали смерти. Три придворные чиновника Ольгерда, Кругдей, Михлей и Нижило, будучи обращены въ христіанство духовникомъ великой княгини Маріи, іеромонахомъ Несторомъ, приняли крещеніе подъ именемъ Антонія, Іоанна и Евстафія. Сохраненіе постовъ, предписанныхъ церковью, обнаружило тайну ихъ исповѣданія. Они были взяты подъ стражу и осуждены на смерть. На мѣстѣ страдальческой ихъ кончины великая княгиня построила церковь Пресв. Троицы, въ которой похоронены и прославленныя тѣлеса ихъ. Ни прежде ни послѣ того, до введенія римско-католической вѣры въ Литвѣ Ягайломъ, православные христіане, не только не терпѣли въ ней никакого преслѣдованія, но пользовались совершенною свободою своего исповѣданія, покровительствомъ государей и искреннимъ сочувствіемъ народа.

Ольгердъ и Кейстутъ представляютъ въ исторіи рѣдкій примѣръ дружбы и согласія между двумя братьями. Управляя самовластно въ своихъ удѣлахъ, они дѣйствовали единодушно противъ непріятеля. Въ продолженіи 32 лѣтняго правленія Ольгерда, Литва каждый годъ претерпѣвала нападенія отъ крестоносцевъ. Сѣверо-западная часть ея была безпрестанно опустошаема. Города: Ковно, Гродно, Биссены, Велона, были разоряемы и вновь отстраиваемы. Вильно видѣло два раза непріятеля подъ стѣнами своими, и два раза превращено ими въ пепелъ. Кейстутъ, отомщая каждый разъ, за нападенія крестоносцевъ, опустошеніемъ Пруссіи, два раза попадался къ нимъ въ плѣнъ и два раза уходилъ отъ нихъ съ необыкновенною ловкостію и искусствомъ. Но при всемъ томъ крестоносцы не получили никакой существенной пользы отъ своихъ нашествій, а понесли только огромныя потери. Только Жмудь и Пруссія, въ концѣ царствованія Ольгерда представляли ужасный видъ запустѣнія. Тамъ не видно было ни городовъ ни деревень; мѣстами только бродили по лѣсамъ разбѣжавшіеся жители.

За то на востокѣ и на югѣ вліяніе и оружіе Ольгерда пріобрѣли ему большія выгоды. Собравъ многочисленное войско, котораго большую часть составляли Русскіе, онъ обратился съ нимъ къ Подолію, которую заняли Татары, выгналъ ихъ оттуда, и вслѣдъ за ними проникъ въ Крымъ, истребилъ три татарскія орды, и опустошивъ полуостровъ, возвратился, вѣнчанный славою и обремененный добычею, въ Вильно. Въ это-то время, какъ полагаютъ, онъ привезъ, въ числѣ добычи, взятое въ Корсунѣ изображеніе Божіей Матери, и подарилъ его женѣ своей Маріи. Она отдала его Троицкому Монастырю. Вскорѣ построена была деревяная часовня на Острыхъ воротахъ и въ ней помѣщенъ этотъ образъ, извѣстный и нынѣ подъ названіемъ Острoбрамской Божіей Матери.

Здѣсь должно сказать нѣсколько словъ о судьбѣ этого образа, который, какъ все земное, переходилъ чрезъ разныя колеи. Не подвержено никакому сомнѣнію, что образъ этотъ принадлежалъ одной изъ Русскихъ церквей. Все пространство отъ Ратуши до острыхъ воротъ, какъ сказано выше, населено было исключительно Русскими и носило названіе Русскаго конца. На этой улицѣ находилось нѣсколько Русскихъ церквей и монастыри, когда еще не было слѣдовъ ни одного католическаго костела, между тѣмъ какъ до появленія ихъ на этомъ мѣстѣ, образъ и часовня съ давняго времени существовали. Наконецъ самое обыкновеніе ставить часовни съ образами на городскихъ воротахъ сохранилось только въ Россіи. Часовня, въ которой помѣщенъ образъ, о которомъ говорится, была деревяная. Образъ обращенъ лицемъ за городъ, какъ бы навстрѣчу пріѣзжающимъ. По той сторонѣ воротъ устроена была узная деревяная лѣстница, чтобы можно было приблизиться къ образу и ставить при немъ свѣчи, и придѣланы деревяныя дверцы для защиты образа въ непастное время отъ дождя и снѣга. По введеніи уніи, базильяне, захвативъ великое число церквей отъ православныхъ, завладѣли также Троицкимъ монастыремъ и часовнею на Острыхъ воротахъ. Базильяне, не смотря на большіе доходы монастыря, думая только о собственныхъ матеріальныхъ выгодахъ, вовсе не заботились о томъ, чтобы окружить святыню подобающимъ ей благолѣпіемъ, и оставили въ пренебреженіи часовню. Въ такомъ состояніи она находилась въ 1626 году, когда воздвигнуты были въ сосѣдствѣ съ острыми воротами костелъ св. Терезіи и монастырь кармелитовъ. Базиліяне позволяли безпрепятственно кармелитамъ служить обѣдни передъ иконою и дѣлать въ часовнѣ разныя украшенія.

(Продолженіе впредь).

По помѣщенію и содержанію мѣстнаго гражданскаго управленія.

4. Наемъ домовъ для рекрутскихъ присутствій (тамъ же § II, п. *б*).

5) Содержаніе бухгалтерскихъ и контрольныхъ чиновниковъ въ казенныхъ палатахъ и уѣздныхъ казначействахъ для дѣлъ по земскимъ повинностямъ; впредь до опредѣленія размѣровъ и порядка вознагражденія уѣздныхъ казначействъ, на основаніи примѣчанія къ ст. 106 положенія о земскихъ учрежденіяхъ (тамъ же § III, п. *а*).

6) Содержаніе канцелярій коммиссій народнаго продовольствія, а гдѣ оныя не учреждены—особыхъ столовъ при губернаторскихъ канцеляріяхъ, впредь до ихъ упраздненія (тамъ же ст. 14. примѣч. къ § 1).

7) Содержаніе подводъ при земскихъ судахъ (тамъ же п. *в*).

8) Устройство и наемъ домовъ для становыхъ приставовъ (тамъ же п. *г*).

9) Выписка сенатскихъ и губернскихъ вѣдомостей для земской полиціи и церковныхъ сельскихъ приходовъ (тамъ же п. *ж*).

По хозяйству и медицинской полиціи въ городахъ и уѣздахъ.

10) Содержаніе канцелярій посредническихъ коммисій, посредниковъ и чиновниковъ при посредникахъ по полюбовному размежеванію; суточныя и квартирныя деньги чинамъ межеваго корпуса, оставляемымъ на зиму при посредническихъ коммисіяхъ; содержаніе уполномоченныхъ и особыхъ столовъ при палатахъ государственныхъ имуществъ, и пенсіи и единовременныя пособія служащимъ въ посредническихъ коммиссіяхъ и при посредникахъ, и семействамъ ихъ (тамъ же ст. 13, § 4. п. *а*).

11) Содержаніе земскихъ случныхъ конюшень до упраздненія ихъ (тамъ же п. *б*).

12) Распространеніе оспопрививанія (тамъ же п. *в*).

13) Уплата страховыхъ денегъ при пересылкѣ по почтѣ суммъ, принадлежащихъ земству.

Б). На предметы, внесенные въ смѣты, но въ уставѣ о земскихъ повинностяхъ не поименованные.

14) Суточное содержаніе чиновникамъ, командируемымъ внутри губерній по дѣламъ земства.

15) Пособіе изъ земскихъ сборовъ нѣкоторымъ городамъ: Воронежской, Олонецкой. С.-Петербургской, Пермской и Таврической губерній на содержаніе полиціи и другіе расходы по недостатку въ сихъ городахъ городскихъ доходовъ.

16) Пособіе курскому приказу общественнаго призрѣнія на содержаніе въ нѣкоторыхъ городахъ больницъ.

17) Плата за домъ въ г. Ялтѣ подъ помѣщеніе больницы.

18) По Тамбовской губерніи ремонтъ больничныхъ домовъ.

Ст. 2. Изъ потребностей, показанныхъ по смѣтѣ въ числѣ государственныхъ земскихъ сборовъ: содержаніе слѣдственныхъ приставовъ для пресѣченія кражи лошадей и другаго рабочаго скота (уст. о зем. пов. ст. 12, § III. п. *б*).

Ст. 3. Изъ потребностей, показанныхъ по смѣтѣ въ числѣ частныхъ повинностей дворянскихъ имѣній и нѣкоторыхъ сословій: содержаніе губернскихъ коммиссій народнаго продовольствіи и заготовленіе канцелярскихъ матеріаловъ, впредь до закрытія сихъ коммиссій, и производство пенсіи чиновникамъ, служившимъ въ сихъ коммиссіяхъ (уст. о зем. пов. ст. 14, § 1).

Ст. 4. Возложенныя на земство по особымъ постановленіямъ:

1) содержаніе мѣстныхъ по крестьянскимъ дѣламъ учрежденій;

2) содержаніе областныхъ статистическихъ комитетовъ;

3) содержаніе классовъ землемѣрія при гимназіяхъ.

§ III. Къ потребностямъ частнымъ относятся: всѣ повинности, показанныя по смѣтамъ частныхъ повинностей дворянскихъ имѣній и нѣкоторыхъ сословій (уст. о зем. пов. ст. 14 и 15), за исключеніемъ содержанія губернскихъ коммиссій народнаго продовольствія, отнесеннаго по настоящему распредѣленію (§ II, ст. 3) къ потребностямъ земскимъ (губернскимъ и уѣзднымъ).

Примѣчаніе 1. Въ настоящее распредѣленіе внесены только тѣ потребности, которыя показаны въ смѣтахъ земскихъ повинностей 33-хъ губерній, въ коихъ открываются нынѣ земскія учрежденія.

Примѣчаніе 2. Министрамъ внутреннихъ дѣлъ и финансовъ предоставляется, руководствуясь настоящимъ распредѣленіемъ потребностей на государственныя, земскія (губернскія и уѣздныя) и частныя,—составить по каждой губерніи подробное росписаніе о томъ, какія суммы изъ назначенныхъ по дѣйствующимъ смѣтамъ земскихъ повинностей должны быть обращены на удовлетвореніе земскихъ (губернскихъ и уѣздныхъ) и частныхъ потребностей.

Подписалъ: предсѣдатель государственнаго совѣта

графъ Д. Блудовъ.

Отъ государственнаго банка. Правленіе государственнаго банка, приступая въ текущемъ году къ тиражу 5% билетовъ 1-го выпуска на сумму 3,240,900 р. и 2-го выпуска на сумму 171,700 р., считаетъ долгомъ довести до свѣдѣнія публики, что лица, желающія получить по тиражу капиталъ, могутъ о таковомъ желаніи заявлять банку, съ тѣмъ, однако, чтобы заявленія относительно 5% билетовъ 1-го выпуска были сдѣланы не позже, какъ по 1-е мая, а относительно билетовъ 2-го выпуска не позже, какъ по 1-е марта текущаго года.

(Рус. Инв. N 31)

Въ Dzienniku Powszechnym читаемъ:

Вчера казнены смертью три преступника—два поляка и одинъ русскій. Въ глазахъ общества преступникъ исчезаетъ, остается только человѣкъ—это физіологическій фактъ. Чувство отвращенія, возбуждаемое преступленіемъ, уступаетъ мѣсто сожалѣнію; преступленіе блѣднѣетъ и чувство, внушаемое имъ, превращается сначала робко, а потомъ смѣлѣе въ понятіе невинности, пораженной мечемъ правосудія. Такой физіологическій процессъ всего чаще совершается въ виду политическихъ преступленій. Многіе изъ насъ были свидѣтелями, что процессы эти достигали у насъ крайнихъ размѣровъ: самые ужасные преступники — низкіе убійцы украшались мученическими вѣнками.

Такъ и нынѣ разнеслись слухи, пущенные въ ходъ краковскою Chwil'ою, и подхваченные Австрійскою прессою, что Янковскій вовсе не преступникъ, а герой; что онъ, одинъ изъ храбрѣйшихъ партизановъ, смѣло преслѣдовалъ многочисленныя московскія полчища и наносилъ имъ страшные удары; что онъ пойманъ измѣнническимъ образомъ; что слава объ немъ дошла до Петербурга, откуда присланъ былъ телеграммъ о дарованіи ему жизни; что нѣсколько офицеровъ высшихъ чиновъ, которымъ онъ спасъ зизнь, просили о помилованіи его. Весьма естественно, что подобныя вмѣсти настроили умы въ пользу Янковскаго и сдѣлали его героемъ и мученикомъ.

Смѣло и категорически увѣряемъ, что всѣ эти исторіи—самая грубая и нескладная ложь. Янковскій, съ самаго начала своей дѣятельности на поприщѣ революціи, не только не отличался предъ другими начальниками мятежническихъ бандъ смѣлостью и храбростью, но, напротивъ, въ то время, когда нѣкоторые изъ нихъ храбро погибали передъ своими бандами, всегда первый бѣжалъ съ поля сраженія и нерѣдко скрывался цѣлые мѣсяцы, пополняя разбитую свою шайку. Такъ напримѣръ, послѣ жижринскаго дѣла онъ исчезъ и долго не было объ немъ никакихъ слуховъ, пока онъ вновь не явился подъ другою фамиліею. Что Янковскій пойманъ былъ вовсе не измѣнническимъ образомъ, объ этомъ свидѣтельсвуетъ описаніе поимки его, недавно помѣщенное въ нашей газетѣ. Къ этому позволяемъ себѣ присовокупить, что Янковскій ни одному изъ нашихъ офицеровъ не спасъ жизни, напротивъ, весьма усердно вѣшалъ несчастныхъ крестьянъ, и еще усерднѣе грабилъ помѣщиковъ и городскихъ обывателей, подъ видомъ контрибуціи, носящей звучное названіе добровольной офяры, однимъ словомъ, подобно всѣмъ другимъ кондотьери онъ, въ сферѣ своей дѣятельности, наводилъ страхъ на мирныхъ жителей.

Неудивительно, слѣдовательно, что, попавъ въ руки правосудія, Янковскій, подобно другимъ преступникамъ, понесъ заслуженное наказаніе.

— Въ той же газетѣ приведена варшаская корреспонденція Staats-Anzeiger, отъ 11 февраля въ которой говорится: По дѣлу заарестованныхъ въ Варшавѣ, въ послѣднее время, лицъ, учреждена особая слѣдственная коммиссія. Заарестованные поляки, принадлежащіе къ высшимъ сферамъ революціонной организаціи, открываютъ всѣхъ другихъ членовъ организаціи, которые немедленно арестуются. Изъ показаній обнаруживается, что 60-ти-лѣтній старикъ Станиславъ Богуславскій, дѣйствительно, былъ начальникомъ города: сынъ его Владиславъ статсъ-секретаремъ, а Лауберъ—директоромъ народной полиціи. Названныя лица ни въ чемъ, однакожь, не сознаются, хотя это, при наличности другихъ доказательствъ, мало принесетъ имъ пользы. Между заарестованными есть 4 дозорца полицейскихъ участковъ 8-го циркула, которые состояли на службѣ законнаго правительства и, такимъ образомъ измѣнили долгу, противодѣйствуя всѣми бывшими у нихъ, какъ полицейскихъ чиновниковъ, средствами предпринимаемымъ правительсвомъ мѣрамъ.

(Р. И. N. 30.)

ЧАСТЬ НЕОФФИЦІАЛЬНАЯ,

ВИЛЬНО.

Въ воскресенье, 9 января, къ г. главному начальнику края явилась депутація отъ трехсотъ старообрядцевъ г. Ковна и окрестныхъ мѣстъ, и поднесли всеподданнѣйшее письмо на имя ГОСУДАРЯ ИМПЕРАТОРА, при благодарственной запискѣ на имя его высокопревосходительства.

Злоумышленные враги отечества—сказано во всеподданнѣйшемъ письмѣ—прибѣгали къ разнымъ хищническимъ мѣрамъ для истребленія вѣрноподданныхъ сыновъ своего Царя и отечества; причемъ многіе старообрядцы не только лишились своего достоянія, но и понесли мученическую смерть. По первому же призыву начальства, просители, наравнѣ съ прочими вѣрноподданными заявивъ свою преданность престолу и готовность къ принесенію всякаго рода жертвъ, приняли участіе въ дѣйствіяхъ, способствовавшихъ къ умиротворенію края.

Нынѣ, когда, благодаря Всевышнему, мудрой распорядительности г. главнаго начальника края и доблестному мужеству россійскихъ войскъ, спокойствіе въ краѣ возстановлено, просители, повергая къ стопамъ Монаршимъ выраженіе искреннихъ своихъ вѣрноподданническихъ чувствъ, изъявляютъ готовность пожертвовать, въ случаѣ надобности, жизнію и состояніемъ за Царя и отечество.

Въ благодарственной запискѣ на имя его высокопревосходительства просители, выражая чувства душевной своей признательности за отеческое о нихъ попеченіе и за мѣры, принятыя къ прекращенію польскаго мятежа, просили располагать ими, такъ какъ они всегда готовы исполнить начальническую волю.

Его высокопревосходительство, поблагодаривъ депутацію и обѣщавъ ей всеподданнѣйшее письмо представить къ ГОСУДАРЮ ИМПЕРАТОРУ, сказалъ, что въ вѣрноподданническихъ ихъ чувствахъ, онъ никогда не сомнѣвался, и что вполнѣ увѣренъ, что они, какъ истые русскіе, всегда пребудутъ вѣрными сынами престола и отечества.

Во 2-мъ N. Литовскихъ Епархіальныхъ Вѣдомостей напечатано:

Въ послѣднемъ номерѣ нашихъ Вѣдомостей за прошлый 1863 годъ помѣстили мы распоряженіе нашего Архипастыря отъ 19 декабря, о снабженіи наперсными крестиками прихожанъ Литовской епархіи, по общему древнему обычаю Русской Православной Церкви. Нынѣ спѣшимъ помѣстить на страницахъ нашихъ Вѣдомостей письмо къ высокопреосвященнѣйшему нашему Митрополиту г. главнаго начальника края Михаила Николаевича *Муравьева* отъ 22 января сего года, о принятомъ участіи въ безмездномъ снабженіи Православныхъ прихожанъ наперсными крестиками, не только имъ, г. начальникомъ края, но и Ея Величествомъ Государынею Императрицею, а также Великою Княжною Александрою Петровною.

Вотъ это письмо, и вмѣстѣ для всѣхъ насъ утѣшительная вѣсть.

Ваше Высокопреосвященство,

Милостивый Архипастырь!

„Желая содѣйствовать возстановленію между здѣшнимъ Православнымъ сельскимъ населеніемъ общепринятаго издревле во всей Россіи обычая, носить на груди и возлагать при крещеніи на младенцевъ наперсные кресты, я уже сдѣлалъ распоряженіе о пріобрѣтеніи для сей цѣли нѣсколькихъ сотъ тысячъ простыхъ крестиковъ изъ мѣди и латуни, а также о доставленіи мнѣ изъ С.-Петербурга и Москвы 25,000 мельхіоровыхъ крестовъ, сдѣланныхъ по образцу древле Православнаго наперснаго креста, составленному академикомъ Солнцевымъ, для раздачи сихъ послѣднихъ тѣмъ Православнымъ крестьянскимъ семействамъ, которыя особенно отличаются приверженностію своею къ Православію и преданностію къ Правительству.

„Нынѣ дѣйствительный статскій совѣтникъ Батюшковъ, котораго я просилъ содѣйствовать мнѣ въ выборѣ, заготовленіи и присылкѣ изъ С.-Петербурга означенныхъ наперсныхъ крестовъ, сообщилъ мнѣ, что Ея Величество Государыня Императрица, сочувствуя мысли возстановленія между здѣшними поселянами этого древле-русскаго обычая, Всемилостивѣйше соизволила отъ себя и Августѣйшихъ дѣтей своихъ пожаловать въ каждый изъ приходовъ четырехъ западныхъ епархій, находящихся въ раіонѣ управляемаго мною края, по одному наперсному серебряному кресту, съ тѣмъ, чтобы по полученіи его на мѣстѣ, настоятель церкви возложилъ оный при Св. Крещеніи на перваго новорожденнаго младенца, и что независимо отъ того, Ея Императорское Высочество Государыня Великая Княгиня Александра Петровна, узнавъ о намѣреніи моемъ надѣлять безмездно наперсными крестиками сельскій Православный людъ ввѣреннаго управленію моему края, соизволила пожертвовать на тотъ же предметъ отъ Имени новорожденнаго Великаго Князя Петра Николаевича 1000 вызолоченныхъ крестиковъ.

„Почитая долгомъ увѣдомить о томъ Ваше Высокопреосвященство, я вмѣстѣ съ тѣмъ имѣю честь покорнѣйше просить Васъ о сообщеніи мнѣ свѣдѣній, сколько находится во ввѣренной Вамъ епархіи Православныхъ приходовъ, и сколько въ каждомъ изъ нихъ Православныхъ крестьянскихъ семействъ. При чемъ считаю необходимымъ присовокупить: что по полученіи мною означенныхъ выше свѣдѣній и по доставленіи ко мнѣ, какъ Высочайше дарованныхъ, такъ и заказанныхъ мною наперсныхъ крестовъ, таковые будутъ препровождены мною въ потребномъ количествѣ въ распоряженіе Вашего Высокопреосвященства для раздачи, по Вашему усмотрѣнію."

Г. главнымъ начальникомъ края отъ уполномоченныхъ Рославльскаго Благороднаго Собранія получена была, 27 ноября 1863 г., слѣдующая телеграмма:

„Рославльское общество, при открытіи своего благороднаго собранія, пьетъ здоровіе вашего высокопревосходительства, съ искреннимъ желаніемъ вамъ полнаго успѣха въ дѣлѣ умиротворенія западнаго нашего края."

На это его высокопревосходительство, телеграммой отъ 28-го ноября, отвѣчалъ г. Рославльскому уѣздному предводителю дворянства Азанчевскому: „Искренно благодарю васъ и все почтенное Рославльское общество за благопожеланія, и прошу васъ быть увѣренными, что сочувствіе моихъ соотечественниковъ составляетъ истинную для меня награду. Мнѣ въ особенности пріятно, что удостоили меня своимъ воспоминаніемъ Рославльскіе дворяне, среди коихъ я провелъ нѣсколько лѣтъ жизни въ мирныхъ сельскихъ занятіяхъ."

За тѣмъ, по мысли одного изъ членовъ собранія, помѣщика Василія Филипповича Аничкова, въ Рославлѣ данъ былъ въ новый годъ концертъ въ пользу русскихъ, пострадавшихъ въ западномъ краѣ отъ польскаго мятежа, и собранныя за концертъ деньги *195 руб. сер.*, доставлены, 11 января, къ его высокопревосходительству вышеозначенными лицами; при чемъ присовокуплялось, что отвѣтъ г. главнаго начальника края Рославльскимъ обществомъ принятъ былъ съ полной признательностію, и что оно постановило его навсегда у себя хранить.

По полученіи письма и денегъ, его высокопревосходительство, выразивъ г. предводителю, Азанчевскому, свою признательность, какъ ему лично, такъ равно и устроителямъ концерта, гг. Борисову, Аничкову и всѣмъ, принимавшимъ участіе въ устроеніи этого патріотическаго дѣла, вмѣстѣ съ тѣмъ увѣдомилъ, что имъ сдѣлано уже распоряженіе о присоединеніи тѣхъ денегъ къ предназначенному имъ на этотъ предметъ капиталу.

Въ маскарадѣ, бывшемъ въ субботу, 8 февраля, въ залахъ дворянскаго клуба, съ лотереею-аллегри,— посѣтителей было до 400 человѣкъ. И этотъ маскарадъ былъ весьма оживленъ, чему немало способствуетъ настоящее время, масляничное, карнавальное. Со дня Богоявленія и по среду на первой недѣлѣ нашего великаго поста (день поминовенія усопшихъ), изстари во всей Европѣ это время посвящалось народнымъ забавамъ и увеселеніямъ и называлось *карнаваломъ* (отъ латинскаго слова: caro—мясо, котораго много ѣдятъ въ это время, чтобы вознаградить себя за слѣдующій постъ). Въ прежнія времена эти праздники имѣли много характеристическаго и привлекательнаго. Въ настоящее же время карнавалъ потерялъ прежній оживленный характеръ, и только въ одной Италіи сохранилъ свою занимательную торжественность. Въ Германіи карнавалъ особенно еще празднуютъ въ Кельнѣ и Мюнхенѣ, а во Франціи—въ Парижѣ.

Изъ парижской корреспонденціи, которая будетъ помѣщена въ слѣдующемъ номерѣ Вил. Вѣстн., читатели составятъ нѣкоторое понятіе о тамошнихъ карнавальныхъ празднествахъ, коихъ не могли сломать вѣка, не смотря на свирѣпствовавшія бури, разрушившія много предметовъ, гораздо болѣе серьезныхъ.

Веселье народа обусловливается его національнымъ характеромъ и мѣстными, климатическими условіями, и масляница, или сырная недѣля (нашъ русскій карнавалъ) на Руси иная, чѣмъ, напримѣръ, въ Неаполѣ или какомъ нибудь Монпелье. Русская зима—этотъ нашъ дешевый пароходъ и паровозъ (по удачному выраженію князя Вяземскаго) и широкая русская натура, создали особыя масляничныя увеселенія: лихія катанья, разгульные пиры; вездѣ тогда раздается звонкій смѣхъ, говоръ, льются пѣсни, слышенъ лошадиный топотъ, звонъ бубенчиковъ и колокольчиковъ, вездѣ гикъ, шумъ, гамъ,—все и вся раздайся, необъятная матушка Россія гуляетъ. Гуляетъ она лихо, широко, безъ заботушки о завтрашнемъ днѣ, да и безъ всякой обиды другимъ, и гуляетъ, судари, такимъ манеромъ до положеннаго часу; а тамъ, какъ будто какой-то невѣдомой силой, гигантъ въ одно мгновеніе притихаетъ. Не видать болѣе тогда залихватской тройки, не слыхать болѣе размашистой пѣсни, подъ-часъ такъ за душу хватающей, видны только сонмы молящихся, слышенъ только благовѣстъ колоколовъ, да пѣніе церковное: Господи, помилуй насъ грѣшныхъ, помилуй,—и десятки-милліоновъ повторяютъ эти простыя, но глубоко-задушевныя многознаменательныя слова: „Господи, Господи, помилуй насъ грѣшныхъ!"

Во всѣхъ своихъ порывахъ святая Русь одинаково велика: и веселіе ея безпримѣрно, и въ христіанскомъ ея смиреніи не найти ей состязателей. Но не намъ и не здѣсь судить о ней; возвратимся же лучше къ нашимъ общественнымъ удовольствіямъ.

Здѣшніе маскарады, по примѣру столичныхъ, соединены съ благотворительной цѣлію. Лоттерея-аллегри именно розыгривается въ пользу здѣшнихъ дѣтскихъ пріютовъ. Многіе рутинеры-педанты возстаютъ противъ такого рода благотворенія; объ этомъ писались цѣлыя статьи. Но мы полагаемъ, что *доброе дѣло*, какую бы форму оно не принимало, остается добрымъ дѣломъ, и въ результатѣ аллегри—этого невиннаго развлеченія, то, что нѣсколько десятковъ сиротокъ спасены отъ холода, голода, и что еще лучше, спасены отъ зла и разврата и наведены на путь труда и добра.

Членами с.-петербургскаго благороднаго собранія пожертвовано для поддержанія начавшагося возрожденія Занѣманской Руси 500 р. и кромѣ того 500 руб., для русской школы въ Варшавѣ. Деньги эти, по распоряженію г. с.-петербургскаго военнаго генералъ-губернатора, отосланы по назначенію, а членамъ собранія объявлена Высочайшая благодарность. (Р. И. N. 30)

— Крестьяне Кляпинскаго общества, Чериковскаго уѣзда, положили: письменно объявить благодарность бывшему своему владѣльцу, гвардіи поручику Ивану Францовичу Малиновскому, за чистосердечную его къ нимъ расположенность.—Г. Малиновскій добровольно, прежде всѣхъ сосѣднихъ помѣщиковъ, ввелъ въ своемъ имѣніи уставную грамоту и заключилъ съ крестьянами выкупной договоръ, отрѣзавъ имъ нужное количество удобной пахатной земли и луговъ; радушно содѣйствовалъ крестьянамъ при устройствѣ волостнаго училища, для котораго на первый разъ пожертвовалъ 10 р. и изъявилъ готовность ежегодно, въ продолженіе 5 лѣтъ, жертвовать для училища по 10 р., и, кромѣ того, подарилъ лѣсъ на постройку волостнаго правленія и волостнаго магазина. (*Сообщено Кляпинскимъ Волостнымъ Правленіемъ*).

(Мог. Губ. Вѣд. N 3.)

Корреспондентъ *Голоса*, отъ 16 января, между прочимъ пишетъ изъ Варшавы:

По полицейскому управленію сдѣланы нѣкоторыя полезныя нововведенія, о которыхъ слѣдуетъ сказать. Это, во-первыхъ, опубликованіе всѣхъ штрафовъ, налагаемыхъ на городскихъ обывателей оберъ-полиціймейстеромъ, за несоблюденіе полицейскихъ правилъ. Кромѣ того, для записыванія ихъ въ управленіяхъ полиціймейстеровъ, приказано завести особыя книги, по которымъ будетъ ведена подробная и строгая отчетность. Опубликованіе штрафовъ во всеобщее свѣдѣніе лучше всего будетъ служить предостереженіемъ для другихъ обывателей, а контроль взысканнымъ суммамъ узакониваетъ ихъ положеніе и расходованіе, поселяя тѣмъ довѣріе къ власти.

(С. Поч. N 18).

Изъ Варшавы получено вчера извѣстіе, что шесть злоумышленниковъ, изъ жандармовъ-вѣшателей, зная о намѣреніи князя Витгенштейна ѣхать въ Варшаву, испортили желѣзную дорогу передъ поѣздомъ, вышедшимъ изъ Влоцлавка. Къ счастію, это былъ не пассажирскій поѣздъ, а съ пустыми вагонами; четырнадцать такихъ вагоновъ опрокинулись. Окрестные крестьяне немедленно указали, направленіе, по которому скрылись шестеро, извѣстныхъ по именамъ, преступниковъ; изъ нихъ одинъ убитъ высланнымъ летучимъ отрядомъ, двое пойманы и повѣшены на мѣстѣ преступленія, остальные преслѣдуются. Князь Витгенштейнъ прибылъ въ Варшаву благополучно.

(Рус. Инв. N 31)

ПРОИСШЕСТВІЕ.

Крестьянка Витебской губ. Рѣжицкаго уѣзда д. Лоди, Аполя Андреева, задушила рожденнаго ею младенца; объ этомъ случаѣ производится слѣдствіе.

ИНОСТРАННЫЯ ИЗВѢСТІЯ.

ПОЛИТИЧЕСКОЕ ОБОЗРѢНІЕ.

Въ продолженіе нѣсколькихъ первыхъ чиселъ второй половины февраля мы не получали никакихъ извѣстій ни изъ Копенгагена, ни изъ австро-прусскаго лагеря. По занятіи почти всего Шлезвига и по отступленіи оттуда датчанъ, дипломатія должна была, повидимому, дѣйствовать энергичнѣе и обѣ стороны признать ея приговоры. Хотя и доходили тогда извѣстія изъ Лондона, Берлина и Копенгагена, что островъ Альзенъ былъ *камнемъ преткновенія;* но благоразумные люди полагали, что которая либо воюющая сторона уступитъ, и что союзныя германскія державы не переступятъ собственно датской границы. Къ несчастію вѣнскій и берлинскій кабинеты заблагоразсудили иначе поступить. Оффиціальная депеша изъ Копенгагена, отправленная 19 февраля, объявляетъ, что австро-прусскія войска съ значительными силами вступили въ Ютландію, близъ Паабы и Эйструна.

Еще неизвѣстно, что имѣли тутъ въ виду фельдмаршалъ Врангель и генералъ Габленцъ. Хотѣли ли они овладѣть Ютландіей, также какъ овладѣли Шлезвигомъ, или же они произвели этотъ маневръ только въ цѣлію овладѣть важнымъ пунктомъ Фридерицiей, отрѣзать датчанъ отъ крѣпости Дуппеля и острова Альзена, считающагося складочнымъ депо Шлезвига, и такимъ образомъ пресѣчь сообщеніе между датскимъ войскомъ и Копенгагеномъ. Если только послѣдняя мысль руководствовала ими при вторженіи въ Ютландію и если они, осадивъ Дуппель, Фридерицію и островъ Альзенъ, какъ входящихъ въ составъ Шлезвига, выведутъ войска свои изъ Ютландіи, тогда, быть можетъ, минутный переходъ въ Ютландію найдетъ еще оправданіе въ неизбѣжной необходимости, которую иногда встрѣчаютъ военные маневры. Въ этомъ послѣднемъ случаѣ введеніе войскъ въ Ютландію и скорое удаленіе ихъ изъ этой чисто датской провинціи, не остановило бы дипломатическихъ совѣщаній; тогда еще могла бы состояться конференція, которая бы и разрѣшила датско-германскую распрю.

Но кажется, что въ Парижѣ и Лондонѣ иначе глядятъ на это наступательное дѣйствіе вооруженныхъ австро-прусскихъ силъ.

WIADOMOŚCI ZAGRANICZNE.

POGLĄD OGÓLNY.

Przez pierwsze kilka dni drugiéj połowy lutego nie mieliśmy żadnéj wiadomości ani z Kopenhagi, ani z obozu austrjacko-pruskiego. Zdawało się, że po zupełném niemal zajęciu Szlezwigu i wycofaniu z tego księstwa wojsk duńskich, dyplomacja rozpocznie czynniejsze działanie i obie strony przyjmą jéj wyrok. Dochodziły wprawdzie wieści z Londynu, Berlina i Kopenhagi, że wyspa Alsen była kamieniem obrazy, ale ludzie rozważni sądzili, że którakolwiek ze stron wojujących ustąpi i że sprzymierzone państwa niemieckie nie przekroczą właściwych granic duńskich. Na nieszczęście zdało się inaczéj postąpić gabinetom wiedeńskiemu i berlińskiemu. Depesza telegraficzna wysłana z Kopenhagi dnia 19 lutego urzędowie oznajmuje: że wojsko austrjacko-pruskie, w przeważnéj sile wtargnęło do Jutlandji w okolicach Paaby i Eistrup. Niewiadomo jeszcze, czy feldmarszałek Wrangel i jenerał Gablenz mieli zamiar osadzić Juttlandję w taki sam sposób jak Szlezwig, czy tylko wykonali ten obrót dla opanowania ważnego stanowiska Fridericia, dla odcięcia Duńczyków od warowni Duppel i od wyspy Alsen, poczytywanéj za część składową Szlezwigu, i dla przerwania kommunikacji między wojskiem duńskiém a Kopenhagą. Jeżeli ta ostatnia myśl przewodniczyła wtargnieniu ich do Juttlandji i jeżeli po zbrojném osadzeniu warowni duppelskich, Fridericji i wyspy Alsen, jako przynależytości szlezwigskich, cofną wojska swoje w granice księstwa, być może, że chwilowy przechod przez Juttlandję znajdzie usprawiedliwienie w niezbędnych koniecznościach, jakie niekiedy za sobą pociągają obróty wojenne. W tym ostatnim przypadku wprowadzenie wojsk do Jutlandji i prędkie wycofanie ich z téj prowincji czysto duńskiéj, nie położyłoby tamy rokowaniom dyplomatycznym; konferencja mogłaby dojść do skutku i załatwić duńsko-niemiecką zatargę.

Zdaje się jednak, że to pomknienie naprzód sił zbrojnych austrjacko-pruskich, inaczéj przyjęto w Paryżu i Londynie.

Хотя „*Всеобщій Монитеръ*“ молчитъ, но газета France, заступающая иногда его мѣсто, выразилась, 19 февраля вечеромъ, въ слѣдующихъ знаменательныхъ словахъ:

„Вслѣдствіе осады Дуппеля и Фридериціи и по намѣреніямъ, приписываемымъ Австріи и Пруссіи, датскій вопросъ сталъ вопросомъ европейскимъ.

„Франція хочетъ, чтобы германскія державы дали ясныя объясненія, и ежели эти объясненія не будутъ удовлетворительны, то ничто не помѣшаетъ Франціи уступить столь часто выражаемому желанію Англіи и присоединить свои требованія къ требованіямъ этой державы, съ цѣлію оградить Данію отъ справедливаго хищенія и сохранить европейское равновѣсіе.“

Телеграмма, отправленная изъ Лондона, въ минувшую субботу, 20 февраля, извѣщаетъ:

„Во вчерашнемъ засѣданіи палаты общинъ лордъ Пальмерстонъ, отвѣчая на запросъ г. Ньюдегета, сказалъ, что достовѣрныхъ извѣстій о намѣреніи германскихъ державъ сдѣлать нападеніе на Ютландію нѣтъ, но что такое нападеніе увеличило бы отвѣтственность Австріи и Пруссіи за образъ ихъ дѣйствія до настоящей минуты.

„Лордъ Пальмерстонъ сказалъ, что правительство должно отказаться указать на политику, которой оно намѣрено слѣдовать въ виду подобной случайности.“

Journal de St.-Pétersbourg справедливо замѣчаетъ, что тайна, въ которую графъ Рехбергъ и г. фонъ-Бисмаркъ облекли свою политику, имѣла вліяніе на сближеніе Англіи съ Франціей, преимущественно относительно совокупнаго ихъ стремленія къ сохраненію нераздѣльности датскаго государства. Такъ какъ по мнѣнію Наполеона III, перемѣна кабинета лорда Пальмерстона можетъ повести, при настоящемъ порядкѣ вещей, къ величайшимъ затрудненіямъ, то поэтому французское правительство употребляетъ все свое нравственное вліяніе для обезсиленія оппозиціи торіевъ, въ главѣ которой стоитъ престарѣлый графъ Дерби. Конечно, датское дѣло предоставило противникамъ лорда Пальмерстона широкое поле для обвиненія; но довольно рѣшительное заявленіе Франціи, о готовности ея дѣйствовать по этому предмету согласно съ Англіей, успокоитъ общественное мнѣніе, столь доброжелательное нынѣ Христіану IX, дочь котораго, принцесса Валлійская, составляетъ предметъ любви и обожанія англійскаго народа. По чувству рыцарскаго благородства, англичане не дозволятъ опечалить молоденькую мать принца Корнваллійскаго. Королевѣ угодно было пожаловать этотъ титулъ ея внуку, дѣлающій его вмѣстѣ съ тѣмъ и перомъ Англіи. Этому, повидимому, ничтожному обстоятельству чрезвычайно рады въ особенности низшіе слои населенія, въ любви которыхъ къ семьѣ королевы Викторіи по истинѣ заключается столько умилительнаго величія!

Газеты, хлопочущія только о томъ, чтобы военная буря гдѣ нибудь засвирѣпствовала, эти газеты, говоримъ, дали уже волю своему разгоряченному воображенію, и повсюду замѣчаютъ самыя дѣятельныя приготовленія къ всеобщей борьбѣ. Такъ напримѣръ, усиліямъ итальянскаго правительства организировать свою армію и флотъ приписываютъ громадные размѣры. По ихъ мнѣнію съ наступленіемъ весны, которая, мимоходомъ сказать, въ настоящую минуту уже воцарилась въ Италіи, Викторъ-Эммануилъ нападетъ на Австрійцевъ съ цѣлію освободить Венецію. Выдумки ихъ доходятъ до того, что онѣ утверждаютъ даже, что генералъ Роверо справлялся будтобы у самыхъ искусныхъ французскихъ полководцевъ о томъ, полагаютъ ли они, что италіянцы безъ чужой помощи, могутъ побѣдить Австрійцевъ и отбросить ихъ за Альпы. По извѣщенію тѣхъ же газетъ, опытнѣйшіе французскіе полководцы отвѣтили будто бы, что торжество италіянцевъ несомнѣнно. Но, благодаря Создателю, правительство Виктора-Эммануила представило уже Европѣ достаточное число убѣдительныхъ доказательствъ, удостовѣряющихъ объ его мудрости, силѣ и умѣренности, что и побудило правительства, столь осмотрительныя, каковы, напримѣръ, русское и прусское, признать его; никакого безразсуднаго дѣйствія нечего тутъ по этому опасаттся. Поэтому-то мы и предостерегаемъ читателей Вѣстника, чтобы они отнюдь не вѣрили столь настойчиво повторяемымъ газетами розсказнямъ о скоромъ наступленіи войны. Въ мирѣ нуждается весь міръ и ничего такъ пламенно, какъ его, не желаетъ; человѣчество осуждаетъ тѣ бѣдствія, которыя война влечетъ за собой. Исполненные жизни труды цивилизаціи, въ кои отцы семействъ положили все свое собственное состояніе, а также и наслѣдство своихъ дѣтей, громко требуютъ не прерывать ихъ; не подвергать гибели плодовъ ихъ честнаго труда и экономіи. Это непремѣнно должно взять верхъ; обстоятельства эти не допустятъ сторонникамъ безпорядковъ и неустанныхъ ссоръ существить то, чего послѣдніе столь явно и настойчиво желаютъ.

Примѣръ сѣверо-американскихъ штатовъ долженъ бы послужить европейскому материку спасительнымъ урокомъ.

Мятежъ южныхъ штатовъ, безразсудно возникшій по причинамъ самымъ несправедливымъ и возмущающимъ человѣческое чувство, принесъ горькіе плоды. Но, благодаря Создателю, ежедневно увеличивается число фактовъ въ пользу соединенія воедино штатовъ. Первоначально знамя возстанія подняли *тринадцать* штатовъ; нынѣ же, послѣ неслыханныхъ и сверхестественныхъ усилій, только *пять* штатовъ сопротивляются еще возвращенію къ прежнему порядку вещей, именно: восточная Виргинія, южная Каролина, Георгія, Алабама и Мисиссипи; да и тамъ человѣчество, удрученное бѣдствіями войны, клянетъ виновниковъ ея. До такой степени пало вліяніе Джефферсона Девиса, что въ Ричмондѣ домъ его сожгли и ограбили, и какой-то нѣмецкій пришелецъ, состоящій, повидимому членомъ космополитическаго революціоннаго братства, составилъ даже заговоръ объ умерщвленіи президента сепаратистовъ. Его арестовали. Сознаніе его усилитъ безъ сомнѣнія то чувство отвращенія, которое питаетъ каждый честный человѣкъ ко всѣмъ разбойничьимъ нападеніямъ изъ-за угла.

Получаемыя изъ Мексики извѣстія становятся съ каждымъ днемъ благопріятнѣе. 5 января, въ Гвадалаярѣ вступилъ главнокомандующій, генералъ Базенъ; изъ депеши же, отправленной 21 того же числа изъ Вера-Круца, видно, что многіе генералы Хуареца и его министръ финансовъ перешли на сторону французовъ. „Всеобщій Монитеръ“ увѣдомляетъ, отъ 19 февраля, что въ Мексику отправился членъ законодательнаго корпуса г. Корта, которому поручено завѣдывать финансами въ новой имперіи.

Изъ Остъ-Индіи извѣщаютъ, что въ Кабилѣ вспыхнула междуусобная война. Англія признала Ширъ-Али-Хана государемъ той страны; противъ него же возстали братья его: Азимъ и Афзулъ.

Въ Греціи все еще умы не могутъ вполнѣ успокоиться. Разнаго рода насилія свирѣпствуютъ даже въ столицѣ ея. Молодежь изъ самыхъ знатныхъ семействъ дѣлаетъ неслыханныя выходки. Такъ, напримѣръ, сынъ гофмейстера Суцо напалъ на редактора одной аѳинской газеты. Народъ принялъ сторону обиженнаго, и толпа до того сдѣлалась грозной, что министры вынуждены были искать спасенія въ Національномъ Собраніи. Кажется, что послѣдній лондонскій протоколъ не рѣшилъ еще окончательно дѣла объ Іоническихъ островахъ; однако благопріятный исходъ предвѣщаетъ сдѣланная въ протоколѣ оговорка, что по отплытіи Англичанъ, новый сеймъ *Семи островововъ* можетъ представить свои требованія правительству.

Въ Турціи чуть-чуть не произошла перемѣна султана. Султанъ Абдулъ-Азисъ, пишутъ 6 февраля изъ Константинополя, отправился на охоту въ Эссекъ-меджинскій лѣсъ. Потерявъ изъ виду охотниковъ, наткнулся въ лѣсу на стадо кабановъ. Абдулъ-Азизъ выстрѣлилъ. Раздраженный этимъ кабанъ кидается на падишаха и уже повалилъ его на земь, какъ прибѣжавшіе егеря спасли жизнь султану.

АНГЛІЯ.

— Палата общинъ, въ засѣданіи своемъ, 9-го февраля, большинствомъ 164-хъ голосовъ противъ 85-ти, отвергла предложеніе г. Бекстона, требовавшее осужденія политики правительства въ Японіи.

— Въ верхней палатѣ, 11 февраля, лордъ Дерби порицалъ министерство за то, что оно не сообщило корреспонденціи, размѣненной между англійскимъ правительствомъ и вашингтонскимъ кабинетомъ по поводу захвата *Алабамы* и панцырныхъ судовъ; ибо изъ документовъ, представленныхъ конгрессу, явствуетъ, что Англія была угрозою принуждена сдѣлать уступки, въ которыхъ она прежде отказывала. Лордъ Дерби требовалъ также сообщенія документовъ относящихся къ насиліямъ, совершеннымъ американскими крейсерами надъ англійскими кораблями. Графъ Россель отказался представить документы, относящіеся къ захвату панцырныхъ судовъ ранѣе рѣшенія коронныхъ офицеровъ, но онъ готовъ сообщить другіе требуемые документы. Графъ Россель признаетъ, вмѣстѣ съ г. Адамсомъ, что если большое число кораблей было вооружено въ Англіи и послано для поддержки сепаратистовъ, то это было нарушеніе прокламаціи о нейтралитетѣ. Правительство не хочетъ, чтобы какой либо изъ его актовъ служилъ къ защитѣ подобныхъ поступковъ.

ИСПАНІЯ.

Въ Diario Espannol, 5 февраля, напечатано: Во вчерашнемъ совѣтѣ министровъ рѣшено признать эрцгерцога Максимиліана императоромъ Мексики. Въ этомъ смыслѣ вѣроятно даны будутъ инструкціи испанскому посланнику въ Парижѣ.

Въ Correspondencia сообщаютъ, что отвѣтъ императора Наполеона на извѣстительное письмо королевы о помолвкѣ племянницы ея, инфанты-Маріи-Изабеллы, съ графомъ парижскимъ, написанъ въ весьма обязательныхъ выраженіяхъ.

— Численность арміи опредѣлена королевскимъ декретомъ на 1864 годъ въ 100,000 человѣкъ.

ДУНАЙСКІЯ КНЯЖЕСТВА.

Вопросъ о секуляризаціи монастырскихъ имѣній въ Молдавіи и Валахіи, по прежнему раздѣляетъ европейскую дипломатію. Оттоманское правительство, 21 января, сдѣлало энергическія замѣчанія князю Кузѣ по поводу вооруженій въ молдаво-валахскихъ княжествахъ. Этотъ протестъ, внушенный Австріей и поддерживаемый Россіей, Пруссіей и Англіей, содержитъ въ себѣ угрозу занятія дунайскихъ княжествъ турецкими войсками, для того, чтобъ покончить съ вопросомъ о секуляризаціи имѣній, принадлежащихъ греческимъ монастырямъ. Князь Куза просилъ времени на отвѣтъ. Положеніе, принятое Франціей, заставляетъ Турцію нѣсколько колебаться, прежде чѣмъ принять принудительныя мѣры. Англія противится всякому матеріальному вмѣшательству державъ, заинтересованныхъ въ этой распрѣ. Эти раздоры придаютъ вопросу о монастыряхъ значеніе, котораго онъ самъ по себѣ не имѣетъ.

Впрочемъ князь Куза принимаетъ мѣры, чтобы не быть застигнутымъ врасплохъ. Румынская палата дозволила, въ среду 27 января, заключить заемъ въ 51 милліонъ, требуемый правительствомъ для единовременнаго вознагражденія религіозныхъ общинъ въ святыхъ мѣстахъ, за секуляризацію монастырскихъ имуществъ. Заемъ будетъ выпущенъ по 88-ми за 100, и по учету 7%, въ Лондонѣ, Парижѣ и Бухарестѣ.

НОРВЕГІА.

Королевское повелѣніе о созваніи чрезвычайнаго стортинга на 14 марта въ Христіаніи, должно быть прибито во всѣхъ церквахъ норвежской епархіи, въ силу постановленій, требующихъ исполненія этой формальности въ тѣхъ случаяхъ, когда дѣло идетъ о защитѣ страны. Для созванія этого стортинга нужно шесть недѣль; онъ займется вотированіемъ суммъ, необходимыхъ для набора и содержанія норвежскихъ войскъ.

ПОРТУГАЛІЯ.

— Членъ палаты перовъ, г. Мигэль Озоріо, представилъ въ палату проектъ закона о печати. Онъ требуетъ полнѣйшей свободы для періодическихъ изданій и простаго примѣненія общихъ законовъ для наказанія проступковъ и преступленій, совершаемыхъ посредствомъ печатнаго слова.

ШВЕЙЦАРІЯ.

— На дняхъ Бернскій большой совѣтъ занимался вопросомъ о смертной казни. Послѣ долгихъ преній, рѣшено было, большинствомъ 133 голосовъ противъ 29 замѣнить гильйотиной отсѣченіе головы мечомъ; при этомъ рѣшено было производить казнь не публично, а въ тюрьмахъ, и наконецъ, большинствомъ 128 голосовъ противъ 47, рѣшено было сохранить смертную казнь. Въ Голландіи также занимаются вопросомъ о смертной казни.

ИТАЛІЯ.

Король Викторъ-Эммануилъ прибылъ въ Миланъ 12-го февраля. Его величество присутствовалъ на представленіи въ театрѣ la Scala, гдѣ онъ былъ принятъ съ неописаннымъ восторгомъ.

Газета „Italia militare,“ издаваемая въ Туринѣ, говоритъ, что численность италіанской арміи 30-го апрѣля 1863 г. простиралась до 350,414 человѣкъ. Поставленіе арміи на военную ногу, согласно съ бюджетомъ 1863 г., показываетъ цифру въ 383,030 человѣкъ.

Monitor powszechny wprawdzie milczy, ale dziennik France, który go niekiedy wyręcza, przemówił dnia 19 lutego wieczorem w następnych, pełnych znaczenia słowach:

„Przez oblężenie warowni Dappel i Fridericia, i przez zamiary przypisywane Austrji i Prusom, sprawa duńska weszła w przejawę europejską.

Francja chce, aby wielkie państwa niemieckie wytłómaczyły się czysto, a jeśli ich objaśnienia nie będą zadawalające, nic już nie stanie na zawadzie Francji, do przyjęcia tak często objawianych życzeń przez Anglję, aby połączyła dopominki swoje z dopominkami Wielkiéj Brytanji, w celu zabezpieczenia Danji od niesprawiedliwego łupiestwa, tudzież w celu utrzymania równowagi europejskiéj.“

Depesza wysłana z Londynu w przeszłą sobotę dnia 20 lutego donosi, że: Na piątkowém posiedzeniu izby gmin, lord Palmerston, odpowiadając na interpelację pana Newdegate oświadczył, iż rzad nieposiada jeszcze autentycznych wiadomości o zamiarze państw niemieckich uderzenia na Juttlandję, lecz ten krok pogorszyłby jeszcze tryb postępowania już przyjęty przez Austrję i Prusy. Lord Palmerston zamknął odpowiedź swoją oświadczeniem, że musi na teraz odmówić wszelkich objaśnień, co do polityki, jaką przyjmie wobec podobnego rodzaju wynikłości.

Dziennik francuzki-petersburski sprawiedliwie uważa, że tajemnica, jaką otoczyli politykę swoją hrabia Rechberg i pan von Bismarck, wpłynęła na zbliżenie Francji z Anglją, zwłaszcza we wspólném dążeniu ku obronie całości monarchji duńskiéj. Napoleon III znajduje, że w dzisiejszym składzie rzeczy, zmiana gabinetu lorda Palmerstona wywołałaby największe powikłania; dla tego rząd francuzki najusilniéj pragnie całą moralną przewagą wątlić siły wynurzającéj się oppozycji torysowskiéj, na któréj czele stoi stary hrabia Derby. Sprawa duńska otwiera zapewne przeciwnikom lorda Palmerstona, szerokie pole do najdotkliwszych zarzutów, ale mniéj więcéj stanowcze oświadczenie Francji, że w téj sprawie gotowa jest zgodnie działać z Anglją, uspokoi mniemanie powszechne, tak dziś przychylne Chrystjanowi IX, którego córka, księżna WalJji, jest przedmiotem miłości i uwielbienia angielskiego narodu. W uczuciu szlachetnéj rycerskości, Anglicy nie dozwolą zasmucić młodziuchnéj matki książęcia Kornwallji, bo z woli królowéj wnuk jéj tę nazwę otrzymał; nadaje mu ona dostojność para Anglji; a ten drobny z pozoru szczegół nadzwyczaj cieszy niższe zwłaszcza warsty ludowe, których miłość dla rodziny królowéj Wiktorji ma tyle rozrzewniającéj wzniosłości.

Dzienniki, którym jedynie o to chodzi, aby pożar wojny gdziekolwiek wybuchnął, już puściły wodze rozbujałéj wyobraźni i wszędzie widzą najczynniejsze przygotowania do powszechnych bojów. Tym końcem staraniom rządu włoskiego, około organizacji wojska lądowego i floty, przypisują olbrzymie rozmiary. Według nich, Wiktor Emmanuel z pierwszą wiosną, a wiosna już w téj chwili uwesela jego państwa, uderzy na Austrjaków, w celu wyzwolenia Wenecji. W wymysłach swoich idą tak daleko, iż twierdzą, że jenerał della Rovere, zasięgał zdania najbieglejszych wodzów francuzkich, azali sądzą, że Włochy zdołają, bez obcéj pomocy, pokonać Austrjaków i wyrzucić ich za Alpy? Podług doniesień tychże dzienników, najdoświadczeńsi wodzowie francuzcy mieli objawić, że tryumf Włoch będzie niezawodny. Dzięki Opatrzności, rząd Wiktora Emmanuela złożył już Europie liczne i przekonywające dowody mądrości, siły i umiarkowania, co też zjednało mu przyznanie dworów tak oględnych, jak rossyjski i pruski, aby nie lękać się z jego strony żadnego niebacznego zamachu. Ostrzegamy więc czytelników Kurjera, aby tak uporczywie powtarzanym pogłoskom, o blizko-przyszłéj wojnie niedawali wiary. Swiat potrzebuje i najgoręcéj pragnie pokoju; ludzkość potępia klęski, jakie wojna za sobą prowadzi; wrące pełném życiem prace cywilizacyjne, w które ojcowie rodzin włożyli i własny majątek i puściznę swych dzieci, głośno wołają, aby ich nie przerywać i nienarażać na zgubę owoców ich poczciwych znojów i oszczędności. Te względy muszą wziąć koniecznie górę; nie dopuszczą one, aby ziścić się miało to, czego zwolennicy nieładu i wiecznych kłótni, tak otwarcie i z taką natarczywością pragną.

Przykład Ameryki północnéj powinienby staremu lądowi posłużyć za zbawienną naukę.

Niebacznie podniesiony przez Stany południowe, z najniesprawiedliwszych i ludzkość oburzających pobudek, rokosz wydał gorzkie owoce. Dzięki niebu, objawy zwątlenia sprawy oderwańczéj mnożą się z każdym dniem w Stanach Zjednoczonych. W początkach, trzynaście Stanów podniosło chorągiew buntu. Po niesłychanych i nadludzkich wysileniach, pięć tylko pozostało opornych powrótowi do jednoty: Wirginja wschodnia, Karolina, Georgja, Alabama i Missisipi; lecz i tam ludność znękana wojną, narzeka na podżegaczów. Wpływ Jeffersona Davis do tego stopnia upadł, że w Richmond, zażalone pospólstwo spaliło i złupiło dom jego, a nawet jakiś przybłęda Niemiec, snać członek kosmopolitycznego bractwa wywrótu, uknuł spisek na zamordowanie prezydenta oderwańców. Schwytany on został; zeznania jego przyczynią się zapewne do wzrostu téj ohydy, którą w każdém prawém sercu wzniecają wszelkie pokątne zbójeckie zamachy.

Z Meksyku coraz pomyślniejsze nadchodzą wiadomości. Głównodowodzący jenerał Bazaine wszedł dnia 5 stycznia do Guadalajara, a według depeszy wysłanéj dnia 21 tegoż miesiąca z Vera-Cruz, wielu jenerałów Juareza i minister skarbu, oświadczyli się za Francuzami. Monitor powszechny oznajmuje dnia 19 lutego, że członek izby prawodawczéj p. Corta wypłynął do Meksyku, z poruczeniem objęcia całego zarządu skarbowości w nowém cesarstwie.

Z Indij wschodnich donoszą, że wojna domowa wybuchnęła w Kabulu. Anglja przyznała panującym tego kraju, Szir-Ali-Chana; lecz bracia jego Azim i Afzul podnieśli przeciw niemu rokosz.

W Grecji umysły niemogą przyjść do ukojenia. Gwałty rozmaitego rodzaju wichrzą nawet stolicę. Młodzież pierwszych rodzin dopuszcza się gorszącéj swawoli. Tak, niedawno syn ochmistrza dworu Sutzo napadł na redaktora jednego z dzienników ateńskich, lud ujął się za pokrzywdzonym i zbiegowisko stało się tak groźném, że ministrowie musieli szukać ocalenia w zgromadzeniu narodowém. Sprawa Jońska nie zdaje się być jeszcze ostatecznie załatwioną przez świeży protokół londyński. Ale zastrzeżenie, że nowy sejm Siedmiu wysp, po odpłynieniu Anglików, będzie mógł przełożyć mocarstwom swe żądania, jest dobréj wróżby.

W Turcji o mało nie przyszło do zmiany panującego. Sultan Abdul-Azis, jak donoszą 6 lutego z Konstantynopola, wyjechał był na łowy do puszczy esek-medżińskiéj. Odbłąkawszy się od myśliwych, natrafił w głębi kniei, na stado dzików, wystrzelił, czém rozdrażniony jeden z odyńców rzucił się na padiszacha i już go był obalił, gdy w tém nadbiegli strzelcy i ocalili sułtanowi życie.

ANGLJA.

Izba gmin na posiedzeniu dnia 9 lutego, większością 164 głosów przeciwko 85 odrzuciła propozycję p. Buxtona, który się domagał nagany polityki rządu w Japonji.

—W izbie wyższéj dnia 11 lutego, lord Derby przyganiał ministerstwu, że nie złożyło korrespondencji między rządem angielskim a gabinetem washingtońskim z powodu zabrania „Alabamy“ i statków pancernych; gdyż okazuje się z pism zakommunikowanych kongresowi, że Anglja pogróżkami zmuszoną została do ustępstw, na które uprzednio nie zezwalała. Lord Derby żądał również zakommunikowania dokumentów pisanych w przedmiocie gwałtów popełnionych przez korsarzów amerykańskich nad okrętami angielskiemi. Hrabia Russei odpowiedział, iż póty niezłoży dokumentów ściągających się do zagarnięcia statków pancernych, poki oficerowie koronni nie postanowią w téj sprawie; co zaś do innych pism żądarych, te gotów jest zakommunikować. Hr. Russell tak samo sądzi jak pan Adams utrzymuje, że uzbrojenie w Anglji większéj części okrętów i wysłanie ich na pomoc oderwańcom, naruszyło zapowiedzenie neutralności. Rząd nie chce, ażeby pod osłoną jakichkolwiek jego aktów dopuszczano się podobnego postępowania.

HISZPANJA.

„Diario Espannol“ pod dniem 5 lutego powiada: „Na wczorajszéj radzie ministrów postanowiono uznać arcyksięcia Maksymiljana za cesarza meksykańskiego. Bez wątpienia poseł hiszpański w Paryżu otrzyma stosowne do tego polecenia.“

—„Correspondencja“ donosi, iż odpowiedź cesarza Napoleona na list królowéj, w którym donosi o zaręczynach swéj krewnéj infantki Marji-Izabelli z hrabią Paryża, jest pełna oświadczeń grzeczności.

— Liczba wojsk hiszpańskich w roku 1864, wedle brzmienia dekretu królewskiego, ma wynosić 100,000 żołnierza.

KSIĘSTWA NADDUNAJSKIE.

Kwestja sekularyzacji dóbr klasztornych w Mołdawji i na Wołoszczyźnie, nie może dotychczas przywieść dyplomacji do jednostajnego zapatrywania się na nię. Rząd ottomański d. 21 stycznia poczynił energiczne uwagi księciu Kuzie z powodu uzbrojeń w księstwach Naddunajskich. Ta protestacja napisana z natchnienia Austrji, a popierana przez Prusy, Rossję i Anglję, grozi zajęciem księstw przez wojska tureckie, aby raz przecię zakończyć sprawę sekularyzacji dóbr należących do klasztorów greckich. Książę Kuza prosił o czas na obmyślenie odpowiedzi. Stanowisko, jakie zajęła w téj sprawie Francja, zmusza Turcję do wahania się, nim powéźmie postanowienie wejścia na drogę środków przymusowych. Anglja nieprzystaje na żadne materjalne wdanie się mocarstw zainteresowanych w téj zatardze. Dzięki tym nieporozumieniom sprawa dóbr klasztornych nabiera znaczenia, na które sama z siebie nie zasługuje.

Zresztą książę Kuza stara się uczynić wszystko, aby go wypadki niewyprzedziły. Izba rumańska we środę 27 stycznia, udzieliła zezwolenia na zaciągnienie pożyczki 51,000,000, żądanéj przez rząd na jednoczasowe wynagrodzenie stowarzyszeń religijnych miejsc świętych w Palestynie, za sekularyzację dóbr klasztornych. Pożyczka będzie puszczona po 88 za 100, z procentem po 7%, w Londynie, Paryżu i Bukareście.

NORWEGJA.

Uniwersał królewski zwołujący do Chrystjanji storthing (sejm) nadzwyczajny na dzień 14 marca, musi być wywieszony we wszystkich świątyniach diecezji norwezkiéj; takie jest bowiem postanowienie na wypadek, jeżeli obrona kraju ma być przedmiotem uchwał zgromadzenia. Sejm, na którego zwołanie potrzeba sześć tygodni czasu, ma wyznaczyć pieniądze niezbędne na ściągnięcie popisowych i utrzymanie wojsk norwezkich.

PORTUGALJA.

Członek izby wyższéj, pan Miguel Osorio, wniósł na obrady projekt prawa o prassie. Uwzględnione są w nim wymagania większéj swobody dla pism czasowych, oraz zaproponowano stosowanie praw ogólnych w wyrokowaniu o występkach i przewinieniach popełnionych w drodze druku.

SZWAJCARJA.

Temi dniami wielka rada berneńska roztrząsała kwestję kary śmierci. Po długich rozprawach uchwalono większością 133 głosów przeciwko 29, zamiast ścinania mieczem używać gilotyny, a karę wykonywać nie publicznie, lecz w więzieniu; nareszcie większością 128 głosów przeciwko 47, karę śmierci utrzymać postanowiono. W Hollandji także kara śmierci jest obecnie przedmiotem rozpraw.

WŁOCHY.

Król Wiktor Emmanuel dnia 12 lutego przybył do Medjolanu. Najjaśniejszy pan był obecnym na przedstawieniu w teatrze la Scala, gdzie go witano z niewymównym zapałem.

— Gazeta „Italia militare,“ wychodząca w Turynie, powiada, że liczba wojska włoskiego w dniu 30 kwietnia 1863 r. wynosiła 350,414 żołnierza. Wedle budżetu na rok 1863, armja na stopie wojennéj ma wystawiać cyfrę 383,030 mężów.

Въ засѣданіи туринскаго сената отъ 30-го января происходили пренія о законѣ для уничтоженія разбойничества. Министръ внутреннихъ дѣлъ объяснилъ, что разбойничество въ настоящее время уменьшилось; что національная гвардія содѣйствовала укрощенію этого зла, и что дѣятельность военно-полевыхъ судовъ оказалась весьма благодарною. Большинство существовавшихъ прежде шаекъ уничтожено и онѣ только существуютъ еще въ трехъ провинціяхъ. Военный министръ увѣрялъ, что, въ случаѣ серьезныхъ событій, войска находящіяся нынѣ въ южныхъ провинціяхъ могутъ быть отозваны. Законъ послѣ этого былъ принятъ.

— Въ Неаполѣ сильные морозы. По причинѣ большаго снѣга, почты изъ провинцій были остановлены. Вся равнина Капитаната была покрыта снѣгомъ на 3 фута глубины.

САНДВИЧСКІЕ ОСТРОВА.

— Государь Сандвичевыхъ Островов, король Камеамеда IV, скончался недавно въ молодыхъ лѣтахъ. Ему наслѣдовалъ его братъ, Камеамеда V. На другой день послѣ смерти прежняго короля, въ Гонолулу собрался парламентъ и провозгласилъ новаго короля, принявъ его присягу.

ТЕЛЕГРАФИЧЕСКІЯ ДЕПЕШИ.

ФРАНКФУРТЪ, вторникъ 16-го февраля. Въ отвѣтъ на письмо коммиссіи союзнаго сейма по дѣламъ герцогствъ, отъ 9-го февраля, союзные коммиссары въ Голштиніи объявили, что они подадутъ въ отставку, если союзный сеймъ обнаружитъ недовѣріе къ ихъ поведенію.

БЕРЛИНЪ, вторникъ 16-го февраля вечеромъ. По оффиціальнымъ донесеніямъ (говоритъ „Сѣверо-Германская Газета") датскія военныя суда получили приказаніе преслѣдовать суда всѣхъ державъ Германскаго Союза. Этимъ опровергаются слухи, по которымъ датское правительство будто бы рѣшилось исключить суда нѣкоторыхъ германскихъ державъ изъ этой принятой имъ мѣры.

ФЛЕНСБУРГЪ, понедѣльникъ 15 февраля. Гражданскіе коммиссары отправились въ Апенраде.

ГАМБУРГЪ, вторникъ 16-го февраля. Въ „Гамбургскомъ Нувеллистѣ" напечатано, что третьяго дня первый датскій полкъ пытали близь Дюппеля выйти, чтобъ напасть на прусскія батареи, и почти весь погибъ въ этомъ дѣлѣ. Въ томъ же журналѣ напечатано, что послѣ совершеннаго очищенія Шлезвига пруссаки займутъ сѣверную часть герцогства, а австрійцы—южную.

ВѢНА, вторникъ 16-го февраля, послѣ полудня. Во „Всеобщей Корреспонденціи" опровергается полученное въ „Indépendance Belge" изъ Берлина телеграфное извѣстіе о томъ, что кроатскій полкъ разграбилъ городъ Шлезвигъ.

ЛОНДОНЪ, вторникъ, 16-го февраля. Во вчерашнемъ засѣданіи верхней палаты, лордъ Стретеденъ, доказывалъ, что Англія, предыдущими трактатами, которымъ срокъ еще не кончился, ручалась за цѣлость Даніи, и потому обязана защищать ее. Лордъ Россель отвѣчалъ, что пренія по вопросу о ручательствѣ—теперь не только неумѣстны, но и безполезны, потому что обѣ германскія державы, въ депешѣ 31-го января, именно объявили о желаніи своемъ поддерживать нераздѣльность Даніи. Только въ томъ случаѣ, когда Австрія и Пруссія согласятся на признаніе принца аугустенбургскаго, предлагаемое Баваріею, Англія должна будетъ объявить, какимъ образомъ она намѣрена вмѣшаться въ это дѣло, въ качествѣ державы-поручительницы 1720 года. Въ настоящую же минуту—прибавилъ министръ—попытки къ мирному разрѣшенію вопроса гораздо приличнѣе угрожающаго напоминанія о старинныхъ ручательствахъ. Великія германскія державы знаютъ, что герцогства не могутъ быть отдѣлены отъ Даніи безъ согласія великихъ державъ европейскихъ.

Въ палатѣ общинъ, г. Лайярдъ, въ отвѣтъ на возраженіе г. Дизраели, сказалъ, что отвѣты на предложеніе перемирія неудовлетворительны, и что едвали это перемиріе будетъ принято.

Вечеромъ. По извѣстіямъ изъ Нью-Йорка, отъ 6-го февраля, сепаратисты, послѣ шестичасовой битвы, выгнаны изъ Мурфильда (въ Виргиніи) и изъ Петербурга; генералъ Килей преслѣдуетъ ихъ. Рѣшеніе о конфискаціи имуществъ, принадлежащихъ мятежникамъ, принято большинствомъ 82 голосовъ противъ 74.

Вечеромъ. Въ нынѣшнихъ вечернихъ журналахъ объявлено, что членъ второй палаты рейхсрата, депутатъ отъ Галиціи, г. Рогавскій, арестованъ.

Вторникъ, 16-го февраля. Военный корабль, „Рольфъ-Краке", вышелъ изъ Копенгагена для того, чтобъ заградить путь германскимъ войскамъ на островъ Альзенъ.—По словамъ „Шлезвигъ-голштинской Газеты", графъ Ревертера объявилъ во Фленсбургѣ, что всѣ желанія шлезвигъ-голштинцевъ будутъ удовлетворены, но что личный союзъ этихъ герцогствъ съ Даніею долженъ будетъ существовать.

На основаніи оффиціальной депеши изъ Копенгагена можно считать достовѣрнымъ, что датское правительство не принимаетъ перемирія на условіи очищенія материка въ шлезвигскомъ герцогствѣ.

ФРАНКФУРТЪ, четвергъ 18-го февраля, послѣ полудня. Союзный сеймъ, въ сегодняшнемъ засѣданіи, вслѣдствіе амбарго, наложеннаго датскимъ правительствомъ даже на германскія суда, которыя не принадлежатъ двумъ великимъ державамъ, рѣшилъ наложить равномѣрно амбарго на всѣ датскія суда, стоящія въ германскихъ портахъ.

ПАРИЖЪ, пятница, 19-го февраля. Въ „Монитёрѣ" напечатано, что депутатъ Корта отправился въ Мексику съ такимъ порученіемъ, которымъ ввѣряется ему власть надъ всѣми чиновниками и агентами министерства финансовъ.

БЕРЛИНЪ, пятница 19-го февраля послѣ полудня. Панцырное датское судно подошло къ Экензунду съ намѣреніемъ разрушить находящійся тамъ мостъ; по немъ стрѣляли съ прусскихъ батарей Гольниса и Римкниса; нѣсколько ядеръ попали въ него, и, послѣ часовой перестрѣлки, оно удалилось, не достигнувъ своей цѣли.

Прусская бригада Рёдера и 64-й пѣхотный полкъ сразу взяли приступомъ занятый датчанами Buffekoppel *) передъ самимъ Дюпелемъ.

*) Не понимаемъ смысла этого слова. Можетъ-быть, это ошибка, и въ нѣмецкой депешѣ должно было стоять B r u c k e n k o p f, т. е. одинъ изъ двухъ тетдепоновъ, защищающихъ входъ въ дюппельскія укрѣпленія.

ЛИТЕРАТУРНЫЙ ОТДѢЛЪ.

ГОДОВОЕ ЗАСѢДАНІЕ ВИЛЕНСКОЙ АРХЕОЛОГИЧЕСКОЙ КОММИССІИ.

25 минувшаго января происходило годовое засѣданіе археологической коммиссіи подъ предсѣдательствомъ дѣйствительнаго члена Николая *Малиновскаго*, по случаю тяжкой болѣзни предсѣдателя гр. Е. П. Тышкевича.

Открывъ засѣданіе, предсѣдательствующій предложилъ ученому секретарю коммиссіи прочесть отчетъ о дѣйствіяхъ коммиссіи и состояніи музеума за истекшій 1863-й годъ.

Изъ отчета сего видно, что къ 1-му числу января 1864 г. Археологическая коммиссія состояла изъ пожизненнаго предсѣдателя, вице-предсѣдателя, ученаго секретаря, 80 дѣйствительныхъ членовъ, 16 членовъ-благотворителей, 37 почетныхъ членовъ, и 63 членовъ-сотрудниковъ, а всего изъ 198 членовъ. Въ концѣ минувшаго года коммиссія понесла чувствительную потерю, по случаю кончины вице-предсѣдателя своего Михаила Игнатьевича *Балинскаго*, послѣдовавшей въ г. Вильнѣ 22 минувшаго декабря. Кромѣ того коммиссія лишилась въ теченіи года 2 дѣйствительныхъ членовъ, князя Иринея *Огинскаго*, скончавшагося 18 февраля и митрополита Р. К. костеловъ въ Россіи, Венцеслава *Жилинскаго*, скончавшагося 23 апрѣля; члена сотрудника Доминика *Ходзьки*, умершаго 24 іюня, и почетнаго члена Константина *Гечевича*, скончавшагося 22 ноября.

Археологическая коммиссія находилась въ минувшемъ 1863 году въ постоянныхъ сношеніяхъ съ 16-ю россійскими и иностранными учеными обществами и университетами, сообщавшими ей свои изслѣдованія и изданія по части исторіи и древностей, а также естественныхъ наукъ. Въ истекшемъ году было 10 обыкновенныхъ ежемѣсячныхъ засѣданій, на которыхъ, кромѣ переписки съ разными учеными обществами, предсѣдатель и члены коммиссіи прочли 7 статей историческо-археологическаго содержанія, и 6 критическихъ и біографическихъ очерковъ. При томъ редакціонный комитетъ коммиссіи занимался изданіемъ древней рукописи Станислава Ласкаго о военномъ искусствѣ въ XVI столѣтіи. Дѣйствительный членъ коммиссіи Николай Малиновскій принялъ на себя трудъ снабдить это сочиненіе критическимъ объясненіемъ, и въ обширномъ предисловіи, составляющемъ отдѣльное цѣлое, успѣлъ помѣстить множество драгоцѣнныхъ историческихъ актовъ, почерпнутыхъ имъ изъ литовскихъ и коронныхъ метрическихъ книгъ. Сочиненіе это выйдетъ въ свѣтъ въ будущемъ мѣсяцѣ. Наконецъ, по порученію мѣстнаго начальства, археологическая коммиссія объяснила въ научномъ отношеніи 540 старинныхъ литовскихъ монетъ съ XVI столѣтія, для представленія ихъ министру внутреннихъ дѣлъ.

Музеумъ древностей и естественныхъ наукъ состоитъ изъ 10 особыхъ отдѣловъ: 1) *Археологическая* коллекція вмѣщаетъ въ себѣ нынѣ 3655 предметовъ, найденныхъ въ нѣдрахъ земли, древнее каменное холодное и огнестрѣльное оружіе, и другія достопамятности. Коллекція эта обогатилась въ продолженіи года 22 предметами. 2) *Археографическій* отдѣлъ заключаетъ въ себѣ 1225 древнихъ грамотъ, привиллегій и разнаго рода актовъ и 852 автографа замѣчательныхъ лицъ. всего 2077 номеровъ. Отдѣлъ этотъ получилъ въ теченіи года приращеніе въ 112 номеровъ. 3) *Минцъ-кабинетъ* заключаетъ въ себѣ 6636 монетъ и медалей разныхъ государствъ, включая въ то число и значительную коллекцію дублетовъ. Приращеніе онаго въ теченіи года состояло изъ 640 штукъ древнихъ монетъ. 4) Коллекція *портретовъ*, гравюръ, бюстовъ и т. п. состоитъ изъ 156 разныхъ историческихъ портретовъ и видовъ древнихъ замковъ, писанныхъ масляными красками, 3527 эстамповъ и политипажей; 168 гравированныхъ досокъ; 42 бюстовъ, всего изъ 3893 номеровъ. Она обогатилась въ минувшемъ году 28 номерами. 5) *Сфрагистическій* отдѣлъ состоитъ вообще изъ 484 печатей разныхъ монастырей, дворянскихъ фамилій, и правительственныхъ мѣстъ нынѣ несуществующихъ. 6) *Библіотека* состоитъ приблизительно изъ 14,086 названій книгъ на разныхъ языкахъ въ 19,453 томахъ, и изъ 538 рукописей. Въ истекшемъ году она получила приращеніе въ 600 томовъ по большей части вслѣдствіе пожертвованій Виленскаго Императорскаго медицинскаго общества и предсѣдателя гр. Е. П. Тышкевича, а также вслѣдствіе пріобрѣтеній отъ частныхъ лицъ. 7) *Зоологическій* кабинетъ, котораго главное основаніе и украшеніе составляетъ и по сіе время орнитологическій кабинетъ покойнаго графа Константина Тизенгауза, заключаетъ въ себѣ нынѣ: чучелъ птицъ 1297, птичьихъ яицъ 919, птичьихъ гнѣздъ 150; анатомическо-остеологическихъ препаратовъ 155; костей ископаемыхъ 46; змѣй и рыбъ 92; чучелъ млекопитающихъ 91; насѣкомыхъ (coleoptera) 11,283, бабочекъ (lepidoptera) 420, раковинъ 1858. Всего 16,311 номеровъ 8) *Минералогическій* кабинетъ заключаетъ минераловъ 10,365 и геогностическихъ породъ 1125—всего 11,490 номеровъ. 9) *Ботаническая* коллекція состоитъ изъ 106 искусственныхъ грибовъ, 35 родовъ экзотическихъ деревъ, 115 номеровъ сѣмянъ и 349 засушенныхъ растеній,— а всего изъ 605 номеровъ. 10) *Этнографическая* коллекція состоитъ изъ 406 предметовъ по большей части китайскихъ, японскихъ и египетскихъ. Къ тому, по приказанію г. главнаго начальника края, переданы изъ упраздненнаго Александровскаго кадетскаго корпуса 10 фортификаціонныхъ моделей.

Число лицъ, посѣтившихъ музеумъ въ теченіи года, было 5395 мужчинъ и 1489 женщинъ. Всего 6884 лица. Число лицъ, пожертвовавшихъ разные предметы музеуму, было 166; пожертвованныхъ-же предметовъ, считая въ томъ числѣ и книги, прибыло въ 1863 году 1451.

По прочтеніи ученымъ секретаремъ годоваго отчета и протокола прошлаго засѣданія, дѣйствительный членъ Павелъ *Кукольникъ* прочелъ статью свою о вступленіи Царя Алексѣя Михайловича въ г. Вильно въ 1655 году, въ которой старался опровергнуть ложныя извѣстія историковъ и лѣтописцевъ о разореніяхъ, причиненныхъ будтобы русскими войсками въ г. Вильнѣ.

За симъ предсѣдательствующій, дѣйствительный членъ Николай *Малиновскій* прочелъ написанную имъ обширную біографію покойнаго вицепредсѣдателя Михаила *Балинскаго*, въ которой и краснорѣчиво изложилъ всѣ неотъемлемыя заслуги и громадные труды усопшаго на поприщѣ исторіи.

Послѣ того по предложенію отсутствующаго предсѣдателя, сообщеннаго собранію ученымъ секретаремъ, избранъ единогласно вице-предсѣдателемъ, дѣйствительный членъ Николай *Малиновскій*, а также избраны въ почетные члены: начальникъ штаба войскъ вилен-

Na posiedzeniu senatu w *Turynie* dnia 30 stycznia, roztrząsano prawo mające na celu stłumienie zbójectwa. Minister spraw wewnętrznych tłumaczył, że zbójectwo teraz się zmniejszyło; że gwardja narodowa była pomocą do wyplenienia tego złego, i że czynność polowych sądów wojennych dobre wydała owoce. Bandy rozbójnicze w największéj części zostały rozproszone, a teraz ukazują się jeszcze w trzech tylko prowincjach. Minister wojny utrzymywał, że w razie ważnych wypadków, wojska znajdujące się obecnie w prowincjach południowych, mogą być stamtąd wycofane. Po tém wszystkiém, senat prawo wniesione zatwierdził.

W, Neapolu panują potężne mrozy. Z powodu zaspów śniegu kommunikacja pocztowa z prowincjami była przerwaną. Na całéj równinie Kapitanatu śnieg leżał na trzy stopy grubości.

WYSPY SANDWICH.

Panujący na wyspach Sandwich król Kameameda IV, w młodych leciech niedawno zakończył życie. Na tron po zmarłym wstąpił brat jego pod imieniem Kameamedy V. Nazajutrz po śmierci królewskiéj zgromadził się w Honolulu parlament, i wysłuchawszy przysięgi nowego monarchy, ogłosił go za króla.

DEPESZE TELEGRAFICZNE.

FRANKFURT, wtorek 16 lutego. Kommissarze związkowi w Holsztynie, odpowiadając na list kommissji sejmu związkowego w sprawach księstw, z dnia 9 lutego, oświadczyli: że złożą urzędy, jeśli sejm związkowy okaże nieufność w ich postępowaniu.

BERLIN, wtorek 16 lutego, wieczorem. Podług urzędowych sprawozdań, pisze „Północno-niemiecka Gazeta," okręta wojenne duńskie otrzymały rozkaz zabierać statki wszystkich państw Związku niemieckiego. Zbija to samo z siebie pogłoski, według których Danja miała wyjąć od tego rozporządzenia okręta niektórych państw niemieckich od wydanych rozporządzeń.

FLENSBURG, poniedziołek 15 lutego. Kommissarze cywilni wyjechali do Apenrade.

HAMBURG, wtorek 16 lutego. Nowiniarz hamburski donosi, że zawczoraj pierwszy pólk duński uczynił niedaleko Duppel wycieczkę dla uderzenia na działobitnie pruskie; i że w utarczce niemal zupełnie został zniesiony. Tenże dziennik oznajmuje, że po całkowitém wyjściu Duńczyków ze Szlezwigu, Prusacy zajmą część północną, a Austrjacy część południową tego księstwa.

WIEDEN, wtorek 16 lutego, po południu. Dziennik „Korrespondencja powszechna" zadaje kłamstwo depeszy telegraficznéj berlińskiéj, umieszczonéj w dzienniku „Niepodległość belgijska," a donoszącéj, że pólk kroacki złupił miasto Szlezwig.

LONDYN, wtorek 16 lutego. Na wczorajszém posiedzeniu izby wyższéj, lord Stratheden utrzymywał; że Anglja, w moc traktatów, których czas jeszcze nie upłynął, ręczyła za całość Danji, że zatém bronić ją powinna.

Lord Russell odpowiedział: że roztrząsanie rzeczy tego poręcznictwa, jest w obecnéj chwili niewczesne i niepotrzebne, ponieważ oba mocarstwa niemieckie, w depeszy swojéj 31 stycznia wyraźnie zapowiedziały: że pragną utrzymać całość Danji. Tylko w razie, gdyby Austrja i Prusy przyjęły przełożenie Bawarji uznania księcia na Augustenburgu niezależnym panującym Szlezwigzko-holsztyńskim, Anglja miałaby prawo objawić, w jaki sposób przyszłoby jéj wystąpić w stopniu mocarstwa, które dało swą porękę w roku 1720.

W obecnéj chwili—dodał minister—usiłowania o polubowne załatwienie sporu są właściwsze, niż groźne odwoływanie się do dawnych obowiązków rękojemczych. Wielkie państwa niemieckie wiedzą, że niepodobna oderwać księstw od Danji bez przyzwolenia głównych mocarstw europejskich.

Pan Layard, odpowiadając w izbie gmin panu Disraeli, rzekł: że na przełożenia rozejmu, otrzymano odpowiedzi niezadawalające i trudno spodziewać się ich przyjęcia.

LONDYN, wtorek 16 lutego, wieczorem. Wiadomości z New-Yorku z dnia 6 oznajmują; że oderwańcy po sześcio-godzinnéj bitwie, zostali wypędzeni z Moorelfield w Wirginji i z Petersburga; jenerał Kely posunął się za nimi w pogoń.

Uchwała o konfiskacji majątków powstańców, zagłosowana została większością 82 zdań przeciw 74.

WIEDEŃ, wtorek 16 lutego, wieczorem. Dzisiejsze wieczorne dzienniki donoszą, że członek izby poselskiéj rady cesarstwa, z Galicji, pan Rogawski, został wczoraj uwięziony.

FLENSBURG, wtorek 16 lutego. Pancerny okręt R o l f - K r a k e wypłynął z Kopenhagi dla przeszkody przeprawienia się wojskom niemieckim na wyspę Alsen.

„Gazeta Szlezwigsko-holsztyńska" oznajmuje, że hrabia de Revertera oświadczył we Flensburgu, iż wszystkie pragnienia Szlezwigsko-holsztyńskie będą spełnione, ale jedność osoby panującego w tych księstwach z Danją musi być zachowaną.

LONDYN, środa 17 lutego. Urzędowa depesza z Kopenhagi zapowiada, że można poczytywać za rzecz pewną, iż rząd duński nie przyjmuje rozejmu na zasadzie wyprowadzenia wojsk ze stałego lądu księstwa szlezwigskiego.

FRANKFURT, czwartek 18-go lutego po południu. Sejm związkowy, na posiedzeniu dzisiejszém postanowił, w skutek nałożonego przez rząd duński ambargo na okręta niemieckie, nie będące własnością dwóch wielkich państw, podobnież rozkazał nałożyć ambargo na okręta duńskie, znajdujące się w portach niemieckich.

PARYŻ, piątek 19 lutego. M o n i t o r p o w s z e c h u y oznajmuje, że deputowany Corta wypłynął do Meksyku w posłannictwie, nadającém mu zwierzchność nad wszystkimi urzędnikami i agentami ministerstwa skarbu.

BERLIN, piątek 19 lutego po południu. Okręt pancerny duński podpłynął pod Eckensunde dla zniszczenia tam zbudowanego mostu; działobitnie pruskie wzniesione w Holnis i Rinkenis dały ognia; skoro kilka kul trafiło, rzeczony statek cofnął się po godzinném strzelaniu, nie osiągnąwszy swego celu.

Pod Duppel, brygada pruska Roeder i 64 pólk piechoty, za pierwszém natarciem zdobyły Buffekoppell. *)

*) Nazwa nieświadoma; może B r u e c k e n k o p f, przyczołek mostowy.

D Z I A Ł L I T E R A C K I.

ROCZNE POSIEDZENIE KOMMISSJI ARCHEOLOGICZNEJ.

Dnia 25 upłynionego stycznia odbyło się roczne posiedzenie Kommissji archeologicznéj wileńskiéj, pod przewodnictwem rzeczywistego członka Mikołaja M a l i n o w s k i e g o, w zastępstwie prezesa hr. Eustachego Tyszkiewicza, ciężką podówczas złożonego chorobą.

Zagaiwszy posiedzenie stosowném przemówieniem, przewodniczący wezwał sekretarza naukowego do odczytania sprawozdania o czynnościach Kommissji i o stanie Muzeum w upłynionym roku.

Ze sprawozdania tego widać, że po dzień 1 stycznia 1864 roku Kommissja archeologiczna składała się z dożywotniego prezesa, wice-prezesa, sekretarza naukowego, z 80 członków rzeczywistych, 16 dobroczyńców, 37 członków honorowych, oraz 63 współpracowników, w ogóle 198 członków. W końcu ubiegłego roku Towarzystwo poniosło stratę nader dotkliwą i niczém niepowetowaną przez śmierć wice-prezesa, Michała B a l i ń s k i e g o, zgasłego w Wilnie d. 22 grudnia. Prócz tego zmarli w ciągu roku: 19 lutego rzeczyw. czł. książę Ireneusz O g i ń s k i; 23 kwietnia rzecz. czł. metropolita rz. kat. kościołów w cesarstwie ks. Wacław Ż y l i ń s ki; 24 czerwca człon. współpracownik Dominik C h o d ź k o i 22 listopada członek honorowy Konstanty G i e c z e w i c z.

Kommissja archeologiczna utrzymywała w ciągu 1863 r. nieprzezwane stosunki z 16 tu naukowemi Towarzystwami i uniwersytetami, tak krajowemi jak i zagranicznemi, które nadsyłały swoje wydania i spostrzeżenia z dziedziny historji, archeologji i nauk przyrodzonych. Kommissja odbyła w ciągu roku 10 zwyczajnych posiedzeń, na których oprócz korrespondencji z Towarzystwami naukowemi, prezes i członkowie odczytali 7 rozpraw historyczno-archeologicznéj treści i 6 artykułów krytyczno-biograficznych. Obok tego redakcyjny komitet Kommissji zajmował się wydaniem starożytnego rękopisu Stanisława Łaskiego, o sztuce wojennéj w XVI wieku. Rzecz. czł. Mikołaj Malinowski podjął się pracy krytycznego objaśnienia jego i w obszernym wstępie stanowiącym odrębną i pouczającą całość umieścił mnóstwo szacownych historycznych źródeł nagromadzonych w archiwach metryk koronnych i litewskich. Dzieło to opuści prassę w przyszłym miesiącu. Nakoniec z polecenia władz miejscowych Kommissja archeologiczna objaśniła pod względem naukowym 540 starożytnych monet litewskich z XVI wieku, dla przesłania ich p. ministrowi spraw wewnętrznych.

Muzeum archeologiczne i nauk przyrodzonych składa się z dziesięciu oddziałów. 1) Dział a r c h e o l o g i c z n y mieści w sobie 3655 przedmiotów, wykopalisk, dawnéj broni kamiennéj, siecznéj i palnéj, i innych zabytków. Dział ten wzbogacił się w ciągu roku o 22 przedmioty. 2) Dział a r c h e o g r a f i c z n y zawiera w sobie 1225 dawnych dyplomatów, przywilejów i innych aktów, oraz 852 autografy znakomitych osób. W ogóle 2077 numerów. Przybyło doń w ciągu roku 112 numerów. 3) Gabinet n u m i z m a t y c z n y składa się z 6,636 monet i medalów rozmaitych państw i narodów, włączając w to i dość liczną kollekcję dubletów. Przyrost w ciągu roku wynosił 640 sztuk. 4) Kollekcja p o r t r e t ó w, sztychów, biustów etc. liczy obecnie 156 olejnych portretów historycznych osób i widoków starożytnych zamków; sztychów i litografij 3527; blach rytowniczych 168, biustów 42, w ogóle 3893 numerów. Przybyło do niéj w upłynionym roku 28 numerów. 5) Kollekcja p i e c z ę c i, klasztornych i prywatnych, oraz władz wojskowych i cywilnych, liczy w ogóle 484 numera. 6) B i b l j o t e k a składa się mniéj więcéj z 14,086 dzieł w 19,453 tomach, w rozmaitych językach, i z 538 rękopismów. W roku upłynionym wzbogaciła się ona o 600 tomów, pochodzących po większéj części z darów wileńskiego Towarzystwa lekarskiego, prezesa hr. Eustachego Tyszkiewicza, oraz z kupna od osób prywatnych. 7) Gabinet z o o l o g i c z n y, którego rdzeń i ozdobę stanowi zawsze gabinet ornitologiczny ś. p. hr. Konstantego Tyzenhauza, liczy obecnie 1297 okazów ptaków i skór ptasich niewypchanych, 919 jaj ptasich, 150 gniazd, 155 preparatów anatomiczno-ostelogicznych, 46 kości zwierząt przedpotopowych, 92 okazy ryb i płazów, 91 zwierząt ssących, 11,283 owadów łuskoskrzydłych, 420 motylów, 1858 muszel; w ogóle 16,311 numerów. 8) Gabinet m i n e r a l o g i c z n y składa się z 10,365 minerałów i 1125 okazów geognostycznych; w ogóle z 11,490 numerów. 9) Kollekcja b o t a n i c z n a składa się z 106 okazów grzybów sztucznych, 35 gatunków drzew exotycznych, 115 gatunków nasion i 349 zasuszonych roślin; w ogóle liczy 605 numerów. 10) Kollekcję e t n o g r a f i c z n ą stanowią rozmaite sprzęty chińskie, japońskie, oraz zabytki egipskie, w ilości 407 numerów. Nadto z polecenia p. głównego naczelnika kraju oddane zostały do muzeum 10 modelów fortyfikacyjnych z b. Aleksandrowskiego korpusu kadeckiego.

W ciągu roku zwiedziło Muzeum 6884 osoby, w téj liczbie 5395 mężczyzn i 1489 kobiet. Liczba osób, które złożyły w ciągu roku dary dla Muzeum, wynosi 166; przedmiotów zaś i książek ofiarowanych przybyło w ogóle 1451.

Po odczytaniu przez sekretarza naukowego rocznego sprawozdania i protokółu przeszłego posiedzenia, rzecz. członka Paweł K u k o l n i k odczytał własny artykuł o zdobyciu Wilna w r. 1655 przez Cara Aleksieja Michajłowicza, w którym starał się zbić błędne podania współczesnych dziejopisów i kronikarzów o zrządzonych podówczas przez wojska rossyjskie w mieście Wilnie spustoszeniach.

Z kolei przewodniczący rzecz. czł. Mikołaj M a l i n o w s k i odczytał skreślony przez siebie obszerny życiorys św. i nieodżałowanéj pamięci Michała B a l i ń s k i e g o, w którym wymówny i zajmujący przedstawił obraz umysłowego kształcenia się oraz niepożytych zasług i prac zmarłego na polu dziejów krajowych.

Następnie na wniosek nieobecnego prezesa, przełożony zgromadzeniu przez sekretarza naukowego, jednogłośnie obrany został wice-prezesem rzecz. członek Mikołaj M a l i n o w s k i, oraz zaliczeni zostali w poczet członków

скаго военнаго округа генералъ-маіоръ *Циммерманъ* и генеральнаго штаба полковникъ *Лебедевъ*.

Наконецъ прочитанъ былъ слѣдующій списокъ приношеній въ пользу музеума за прошедшій мѣсяцъ:

1) По приказанію г. главнаго начальника края, препровождены для храненія въ музеумѣ 1345 штукъ древней польской и прусской монеты, найденной нижними военными чинами и крестьяниномъ въ Бѣльскомъ и Сокольскомъ уѣздахъ гродн. губ. 2) Фелькнеръ, генералъ-лейтенантъ, дѣйст. членъ, слѣдующіе предметы, выкопанные изъ Керченскихъ древнихъ могилъ въ 1849г. тридцать турецкихъ монетъ; мѣдную пряжку отъ сбруи; четыре стеклянные бусы; мѣдный гвоздь, каменный и мѣдный наконечники для стрѣлъ; обломокъ желѣзнаго оружія; кусокъ свинца, коимъ скрѣплены были швы каменной кладки, и мѣдное орудіе для копки земли, найденное въ оренбургской губерніи. 3) Императорское археологическое общество въ Ст.-Петербургѣ, 3 выпуска IV тома своихъ „Извѣстій 1863 г.“ 4) Викентій Коротынскій, чл. сотр., изд. имъ брошюру п. з. Саломонъ Рысинскій. Вильно 1863 г. 5) Редакція Журнала Министерства нар. просвѣщенія— томъ своего журнала за декабрь 1863 г. 6) Краковское Ученое Общество— сочиненіе п. з. Спеціальная Ботаника Ч. VI и послѣдняя Игнатія Червяковскаго. Краковъ 1863 г. 7) Виленскій губ. Статистическій Комитетъ памятную книжку Вил. губ. на 1864 г. 8) Казанскій Императорскій Университетъ— два выпуска издаваемыхъ имъ Ученыхъ Записокъ 1861 и 1862 г. 9) Гр. Евстафій Тышкевичъ, предсѣдатель, изданную имъ брошюру п. з. Фридрихъ Бахстремъ. Эпизодъ изъ жизни князя Іеронима Радзивилла. Вильно 1864 г. 10) Неизвѣстная — старинный кредитный билетъ. 11) Ѳаддей Войницкій, учен. Вил. Губ. Гимназіи, сочиненіе п. з. „Magiae naturalis sive de miraculis rerum naturalium lib. IV. Joh. Baptista Porta Neapolitano auctore, Antverpiae 1561 г. 11) Бригитта Гришкевичова—бюстъ Діонизія Якутовича, раковину наз. avdevauta nantilus и каменное ядро. 13) Гр. Кипріянъ Волловичъ собственную диссертацію п. з. „Beitraege zur Lehre von der Iritis, Munchen 1862 г.; семь эскизовъ Орловскаго, дипломъ съ 1809 г. и 51 серебряную и 15 мѣдныхъ монетъ. 14) Кс. Іосифъ Малышевичъ, чл. сотр., отдѣльные номера Gazette de Varsovie 1763 г, Gazette d'Utrecht 1754 г. Варшавскаго Вѣстника съ 1760 и 1763 г. Извѣстій Варшавскихъ съ 1763 г.; четыре печатныя рѣчи съ XVIII столѣтія; 33 литографированные портрета королей и замѣчательныхъ лицъ, гравюру гр. Станислава Потоцкаго и 2 серебряныя монеты 15) Купецъ Гаркавый, Виленскій мѣсяцословъ на 1864 годъ.

ПРЕБЫВАНІЕ ПЕТРА I ВЪ ВИЛЬНѢ.

(Продолженіе).

Извѣстіе о кровопролитнѣйшемъ сраженіи, происходившемъ 19 іюля, въ Курляндіи, у Мурмызы, дошло до Великаго Монарха, среди неутомимыхъ его трудовъ въ Вильнѣ.

Еще въ іюлѣ мѣсяцѣ 1705 года, въ бытность свою въ Полоцкѣ, Государь совѣщался съ прибывшими туда фельдмаршалами Шереметевымъ, Огильвіемъ и прочими генералами, и на военномъ ихъ совѣтѣ опредѣлено: фельдмаршалу Шереметеву съ генералъ-поручиками Розеномъ и Чамберсомъ слѣдовать съ одинадцатью полками въ Курляндію, на непріятельскаго генерала Левенгаупта. При чемъ Государь далъ имъ слѣдующую инструкцію: 1) Идти имъ туда съ величайшею поспѣшностію, чтобы поэтому не было въ походѣ ни единаго пѣшаго, такъ какъ вся цѣль похода заключается въ отрѣзаніи шведскаго полководца Левенгаупта отъ Риги. 2) Если удастся отрѣзать Левенгаупта отъ Риги, а между тѣмъ нельзя будетъ принудить войска его къ бою, то за нимъ слѣдовать; идти же имъ въ Польшу невозможно будетъ, такъ какъ путь туда заграждаютъ генералы Ренъ и Паткуль. 3) Если Левенгауптъ засядетъ въ Митавѣ, или въ Бauскѣ, то блокировать оныя (мы уже видѣли, что Великій Монархъ, предвидѣвъ этотъ случай, заранѣе уже составилъ планы взятія митавской и баусской крѣпостей, и наконецъ 4) По совершеніи всего вышеизложеннаго, всѣмъ имъ отправиться въ Гродно и тамъ запастись провіантомъ.

Сверхъ этого наставленія, Государь приказалъ еще фельдмаршалу, чтобы русскіе полки, расположенные въ Курляндіи, подъ смертной казнію, не дѣлали жителямъ никакихъ обидъ и притѣсненій.

Исполнительность Шереметева извѣстна. Извѣстно, какъ исполняя волю Монарха, онъ, еще въ 1702 г., въ самый новый годъ, близъ Дерпта, дважды разбилъ генерала Шлиппенбаха, сперва при Эррестферѣ, потомъ при Гумельсгофѣ. Хотя побѣда эта была и нетрудная, но первая надъ Шведами. Поэтому Государь такъ обрадовался ей, что сказалъ: „Слава Богу! Мы наконецъ можемъ бить Шведовъ,“ и возвелъ своего генерала въ достоинство фельдмаршала, давъ ему кромѣ того, орденъ св. апостола Андрея Первозваннаго.

Съ этой минуты началось покореніе Ингріи.

Зная, какъ успѣшно дѣйствовалъ Шереметевъ въ Лифляндіи и Эстляндіи, въ 1703 и 1704 годахъ, можно было по этому вполнѣ надѣяться, что фельдмаршалъ не уронитъ себя и въ Курляндіи.

И дѣйствительно, мы видѣли, что отправленный имъ въ Митаву генералъ Боуръ одержалъ блистательную побѣду надъ Шведами. Но труднѣе было сладить съ самымъ Левенгауптомъ, главныя силы котораго сосредоточены были въ Курляндіи, у Мурмызы. Тутъ сошелся Шереметевъ съ Левенгауптомъ. Жаркое дѣло завязалось; съ обѣихъ сторонъ потеря была весьма значительна: но ни та, ни другая сторона не могла признать себя побѣдительницей. Хотя поле сраженія осталось за Шведами, однако потеря ихъ была несравненно значительнѣе нашей, и какъ говоритъ Рогальскій въ его „Историческомъ изображеніи Петра Великаго,“ сраженіе это до такой степени обезсилило Левенгаупта, что онъ принужденъ былъ отступить къ Ригѣ, оставивъ Курляндію безо всякой защиты отъ нападенія русскихъ.

По полученіи перваго краткаго донесенія о сраженіи, изъ коего можно было заключить, что русскіе были поражены, Государь утѣшалъ фельдмаршала слѣдующими многознаменательными словами: „Не извольте о бывшемъ несчастіи печальны быть, понеже всегдашняя удача много людей ввела въ пагубу, но забывать, а паче людей ободрять.“ Потомъ же открылось, что дѣло было вовсе не такъ плохо. Самъ Левенгауптъ признался, что русскіе сражались храбро. Изъ реляціи фельдмаршала Шереметева къ Государю видно, что у Шведовъ и у Русскихъ войска было по ровну, отъ 7,000 до 8,000 человѣкъ, съ тою только разницею, что у Шведовъ было больше пѣхоты, а у русскихъ пѣхоты было только 2,500 человѣкъ; прочее же все была конница, (преимущественно драгуны; затѣмъ уфимцы, башкирцы и въ незначительномъ количествѣ калмыки). Левенгауптъ сталъ въ весьма крѣпкую боевую позицію; не смотря на то фельдмаршалъ, бросившись на него въ аттаку, двукратно прогонялъ его съ великимъ урономъ, И несомнѣнною была бы побѣда русскаго оружія, если бы не увлекся полковникъ Игнатьевъ, который, безъ вѣдома фельдмаршала, выступивъ съ полкомъ своимъ изъ линіи, погнался за непріятельской конницей, и попавъ на засаду шведской пѣхоты, жизнію своей и другихъ офицеровъ заплатилъ за свою неумѣстную храбрость. Катастрофа эта ободрила Шведовъ, они съ большимъ жаромъ возобновили сраженіе, которое продолжалось весь день и только съ наступленіемъ ночи русскіе отступили.

Государь, увѣдомляя объ этой баталіи фельдмаршала-лейтенанта Огильвія пишетъ: „Изъ 7,000 шведскаго войска (бывшаго въ сраженіи), пришло въ Митаву только 3,000; шведскихъ офицеровъ побито 137, а нашихъ не убито всего и тысячи. Послѣ бою Левенгауптъ съ великимъ страхомъ ушелъ ночью въ Ригу и если бы наши наутріе паки на нихъ ударили, то-бъ ни едина не спаслась душа, да и какъ досталась та викторія Шведамъ, того они и сами не знаютъ.“

О томъ же сраженіи Государь писалъ потомъ (17 августа) къ г. Нарышкину: „Здѣсь новаго нѣтъ, только прошедшій бой, на которомъ Шведы хотя поле выиграли, но подлинно отъ 7,000 человѣкъ 3,000 человѣкъ здоровыхъ возвратились, межъ которыми 137 офицеровъ убито; съ нашей же стороны съ тысячу не будетъ мертвыхъ. Самъ генералъ ихъ пишетъ, если бы не ночь наступила, никто бъ (изъ нихъ) не спасся. Наши ихъ уже пушки и обозъ взяли, но потеряли старою дуростію и крикомъ.“

Но эти письма Государь писалъ уже тогда, когда въ рукахъ его находилась уже подробная реляція объ исходѣ битвы; по полученіи же перваго краткаго донесенія, Государь, опасаясь, чтобы Левенгауптъ не отправился въ Польшу, рѣшился самъ идти въ Курляндію для преслѣдованія его, при чемъ предоставилъ фельдмаршалъ-лейтенанту Огильвію командованіе оставленными въ Вильнѣ войсками. Фельдмаршалу же изъ Вильна еще Государь повелѣлъ: произвесть судъ надъ тѣми, которые съ бою ушли, поступивъ съ ними по воинскимъ уставамъ и немедленно увѣдомить о положеніи Левенгаупта.

Государь, желая удержать фельдмаршала отъ вторичнаго вступленія въ генеральное сраженіе съ Левенгауптомъ, въ самый день отъѣзда своего изъ Вильна послѣдовавшаго первыхъ чиселъ августа, послалъ ему слѣдующія приказанія: 1) „Фельдмаршалу какъ возможно скорѣе идти и отрѣзать непріятеля отъ Риги, конечно съ помощію Божіею.“ 2) А отрѣзавъ, отнюдь бою не давать, но на переправахъ держать и если сильно захотятъ перейти, то закопать предъ собою, чтобъ имъ конечно пресѣчь путь и на каждой день посылать къ намъ письма, что чиниться будетъ, чтобъ намъ о всемъ быть извѣстнымъ и потому немедленно поспѣшать. 3) Сказать всѣмъ подъ смертію, чтобъ по тѣмъ статьямъ дѣлали, каковы даны 1703 года, когда шли на Краніорта; такожъ отнюдь бы не скакать за непріятелемъ, хотя оный бѣжать будетъ, но шагомъ, или по нуждѣ малою грунью, подъ смертію же.“

Для достиженія той же цѣли, именно для воспрепятствованія Левенгаупту пройти въ Польшу и соединиться тамъ съ Карломъ и для изнуренія безъ бою шведской арміи, еще прежде того на другихъ дорогахъ поставлены были Ренъ и Огильвій.

Уѣзжая изъ Вильна, Государь для продовольствованія оставшихся тамъ до сентября мѣсяца трехъ эскадроновъ драгунъ изъ новобранцевъ, учредилъ въ Вильнѣ провіантскій складочный магазинъ и оставивъ своего коммиссара, назначилъ также трехъ коммиссаровъ изъ мѣстныхъ чиновниковъ. Послѣдніе злоупотребляли сдѣланнымъ имъ царемъ довѣріемъ, и подъ предлогомъ продовольствованія русскаго войска, грабили своихъ земляковъ.

(Продолж. впредь.)

ЛИТЕРАТУРНОЕ ОБОЗРѢНІЕ.

(Окончаніе).

Авторъ избралъ самый простой по возможности способъ раздѣленія своего труда.

Послѣ разсужденія о двоякомъ методѣ преподаванія исторіи (о чемъ мы уже упоминали), и послѣ очерка общей исторіографіи среднихъ вѣковъ и указанія важнѣйшихъ сборниковъ средневѣковой исторической литературы, слѣдуетъ введеніе, представляющее *общія понятія о наукѣ вообще и объ исторической наукѣ въ особенности.* Авторъ нашелъ, что такое понятіе всего приличнѣе выразить словами героевъ науки, каковы: *Гердеръ, Баконъ, Гизо, Гумбольдтъ, Бокль и Вико.* Желая представить понятіе о древнемъ мірѣ въ эпоху паденія Западной Римской имперіи, авторъ, по изложеніи историческаго очерка, собственнаго сочиненія, приводитъ тотчасъ же, въ другой части введенія, *путешествіе по Италіи* современника того паденія *Сидонія Аполинарія.* Это показаніе очевидца служитъ объясненіемъ извлеченію изъ сочиненій *Мишеле*, озаглавленному: *изслѣдованіе причинъ паденія древняго общества*, и вслѣдъ за тѣмъ слѣдуетъ разсужденіе современника-очевидца *Сальвіана.* Далѣе помѣщено: „*общая картина римскаго общества передъ паденіемъ з. р. имперіи*,“ за коимъ слѣдуетъ: „*Дворъ Цезарей въ эпоху тогоже паденія*, начертанный вышеупомянутымъ *Сидоніемъ Аполинаріемъ.* У этого знаменитаго писателя V столѣтія М. Стасюлевичъ почерпнулъ еще три болѣе пространныя посланія: о виллѣ знатнаго Римлянина, о состояніи италіянскихъ городовъ и изображеніе римскаго паразита временъ паденія имперіи.

Въ третьей части вступленія помѣщены: *Взглядъ на новый міръ въ минуту разложенія западной имперіи: варвары и церковь; историческій очеркъ* самаго автора; извлеченіе изъ *Тацита, о политической и гражданской жизни древнихъ Германцевъ; изображеніе варваровъ въ эпоху великаго переселенія народовъ, Шатобріана; нравы древнѣйшихъ христіанъ, Тертуліана; устройство и послѣдующее развитіе древней христіанской общины въ западной Европѣ, Гиббона;* за которымъ вновь слѣдуетъ современное изображеніе Сидоніемъ Аполинаріемъ: *политическаго состоянія древней христіанской общины*, а также *домашней жизни, нравовъ и занятій высшаго католическаго духовенства, и Григорія Турскаго: отношенія представителей религіознаго общества къ народнымъ массамъ.* Въ видѣ объясненія предыдущаго Стасюлевичъ помѣстилъ трудъ *Форіеля: „отношенія представителей религіознаго общества къ варварамъ-завоевателямъ“* и трудъ *Амедея Тіерри: о святомъ Северинѣ и объ отношеніяхъ его къ населенію римскихъ провинцій на Дунаѣ;* при чемъ изображены: какъ жизнь самаго святаго, такъ равно и картина варварскаго міра тѣхъ провинцій.

По бѣглому изложенію содержанія этого вступленія можно уже судить о принятой ученымъ авторомъ системѣ, при составленіи его труда. Обративъ сперва вниманіе читателей на болѣе выдающіеся историческіе моменты, предшествующіе среднимъ вѣкамъ, слѣдуетъ затѣмъ раздѣленіе ихъ на извѣстные періоды, или же самое изложеніе событій, и притомъ всегда словами современныхъ той эпохѣ писателей, съ присовокупленіемъ извлеченій изъ твореній знаменитѣйшихъ писателей нынѣшнихъ, или же новѣйшихъ, глубже прочихъ постигнувшихъ духъ средневѣковой исторіи. Переводы съ латинскаго языка на русскій до того хороши, что кажется, какъ бы самъ подлинникъ былъ писанъ по русски, а не по латыни; извлеченія же изъ величайшихъ европейскихъ писателей, нынѣшнихъ

honorowych: naczelnik sztabu jenerał major Zimmermann, i półkownik jeneralnego sztabu Lebiediew.

Nakoniec odczytany został spis następnjący ofiar dla Muzeum w miesiącu ubiegłym:

1) Z rozporządzenia głównego naczelnika kraju, kancelarja Jenerał gubernatora przesłała w darze 1345 starożytnych monet, znalezionych w powiecie Bielskim i Sokolskim gub. grodzieńskiéj przez żołnierzy i włościan. 2) Felkner, jenerał-porucznik, człon. rzeczywisty, następujące przedmioty wykopane w mogiłach Kerczeńskich w r. 1849: trzydzieście tureckich monet; miedzianą sprzążkę od rynsztunku; cztery szklanne bussy; miedziany gwoźdź; ostrze kamienne i miedziane od strzały; złomek żelaznéj broni i kawałek ołowiu od płyt kamiennych grobowca, oraz miedziane narzędzie do kopania ziemi znalezione w Orenburgskiéj gubernji. 3) Cesarskie Archeologiczne Towarzystwo w Petersburgu trzy zeszyty (4—6) IV-go tomu wydawanych przez się Wiadomości 1863 r. 4) Korotyński Wincenty czł. wsp. własną broszurę p. t. Salomon Rysiński. Wilno 1863 r. in. 12-o. 5) Redakcja Dziennika Ministerjum Narodowego Oświecenia zeszyt dziennika za miesiąc grudzień 1863 r. 6) C. K. Towarzystwo Naukowe Krakowskie dzieło p. t. Botanika szczególna, część szósta i ostatnia p. Ignacego Czerwiakowskiego in 8-o Krakow 1863 r. 7) Wileński gubernjalny Staaystyczny Komitet wydany przez siebie Pamiętnik Gubernji Wileńskiéj na rok 1864. 8) Uniwersytet Kazański dwa zeszyty wydawanych przez się Pamiętników Naukowych (1861 zesz. IV-ty i 1862 zesz. II-gi). 9) Hr. Tyszkiewicz Eustachy prezes broszurkę własną p. t. Fryderyk Bachstroem. Ustęp z życia ks. Hieronima Florjana Radziwiłła Wilno 1864 r. 10) Bezimienna dawną asygnatę 11) Wojnicki Tadeusz ucz. gimn. wileńskiego książkę p. t. Magiae Naturalis sive de miraculis rerum naturalium libri IV. Joh. Baptista Porta Neapolitano auctore. Antverpiae 1561. 12) Hryszkiewiczowa Brygida popiersie gipsowe ś. p. Dyonizego Jakutowicza, konchę morską (argonauta nantilus) i kulę kamienną. 13) Hr. Wołłowicz Cyprjan: rozprawę własną p. t Beitraege zur Lehre von der Iritis, Munchen 1862 r.; siedm własnoręcznych rysunków A. Orłowskiego; dyplom z r. 1809 pięćdziesiąt jedną monetę srebrną i piętnaście miedzianych. 14) ks. Małyszewicz Józef czł. współpr. łożne numera Gazette de Varsovie 1763 „Gazette d'Utrecht 1754 Kuryera Warzawskiego z r. 1760 i 1763 r; Wiadomości Warszawskich 1773 roku; cztery mowy drukowane z XVIII wieku; trzydzieści trzy litografje panujących i znakomitych osob; portret sztychowany hrabiego Stanisława Potockiego i dwie monety srebrne. 16) Harkawy Józef kupiec, kalendarz Wileński na 1864 r.

POBYT PIOTRA WIELKIEGO W WILNIE.

(Dalszy ciąg, ob. N. 15).

Wiadomość o krwawéj bitwie, stoczonéj 19 lipca pod folwarkiem Muhr w Kurlandji, doszła do wielkiego monarchy śród niezmordowanych prac jego w Wilnie.

Jeszcze w czerwcu 1705 roku, podczas bytności swojéj w Połocku, cesarz naradzał się z przybyłym tam feldmarszałkiem Szeremetjewem, feldmarszałkiem Ogilwjuszem i innymi jenerałami, i na radzie wojennéj postanowiono, ażeby feldmarszałek Szeremetjew z jenerałami Rozenem i Chambersem na czele 11 półków szli do Kurlandji, dla spotkania się z nieprzyjacielskim jenenerałem Loewenhauptem. Przy tej okoliczności, Cesarz dał im następującą instrukcję: 1) Mają iść tam z największym pośpiechem, a więc w tym pochodzie niema brać udziału ani jeden pieszy człowiek, gdyż celem wyprawy jest odciąć szwedzkiego wodza Loewenhaupta od Rygi. 2) Jeżeli się uda odciąć Loewenhaupta od Rygi, a tymczasem niepodobna będzie zmusić wojska jego do przyjęcia bitwy, należy ścigać go; iść zaś za nim do Polski nie trzeba, gdyż drogę tam zagradzają jenerałowie Ren i Patkul. 3) Jeżeli Loewenhaupt zasiądzie w Mitawie lub w Bausku, należy opasać je dokoła (widzieliśmy już, że wielki monarcha, przewidując ten wypadek, zawczasu skreślił już plan zdobycia warowni Mitawskiéj i Bauskiéj); i nakoniec 4) Po wykonaniu tego wszystkiego mają udać się do Grodna i tam zaopatrzyć się w żywność,

Oprócz téj instrukcji, Cesarz rozkazał jeszcze feldmarszałkowi, ażeby rossyjskie półki rozłożone w Kurlandji, pod karą śmierci nie dopuszczały się względem mieszkańców żadnych krzywd i ucisków.

Dzielność Szeremetjewa wiadoma jest powszechnie. Wiadomo, jak spełniając rozkazy Cesarza, jeszcze w 1702 roku, on w sam dzień nowego roku, niedaleko od Dorpatu, dwa razy rozbił jenerała Szlippenbacha, naprzód pod Errestfehr, a potém pod Hummelshofem. Chociaż to zwycięztwo nie było zbyt trudném, lecz było pierwszém odniesioném nad Szwedami, dla tego więc Cesarz tak się niém ucieszył, iż zawołał; „Chwała Bogu! nakoniec możemy już bić Szwedów,“ i posunął swego jenerała do godności feldmarszałka, ozdobiwszy go nadto orderem św. Apostoła Andrzeja. Od téj chwili zaczęło się podbicie Ingrji.

Wiedząc, jak skutecznie działał Szeremetjew w Inflantach i Estonji, w 1703 i 1704 roku, można było mieć niechybną nadzieję, że feldmarszałek podtrzyma sławę swoją i w Kurlandji.

I rzeczywiście widzieliśmy już, jak wysłany przezeń do Mitawy jenerał Baur odniósł nad Szwedami świetne zwycięztwo. Lecz trudniejsza była sprawa z Loewenhauptem, którego główne siły zcśrodkowane były w Kurlandji pod wsią Muhr. Tutaj spotkał się Szeremetjew z Loewenhauptem. Zawrzała zacięta walka, straty z obu stron były bardzo znaczne, lecz żadna strona nie mogła przypisać sobie zwycięztwa, a chociaż pole bitwy utrzymali Szwedzi, jednakże ich straty były daleko większe od naszych, i jak mówi Rogalski w „Rysie dziejów Piotra wielkiego,“ bitwa ta do tego stopnia osłabiła Loewenhaupta, że zmuszony był cofnąć się do Rygi, zostawiwszy Kurlandję bez żadnej osłony przeciw napaści Rossjan.

Otrzymawszy pierwszą krótką wiadomość o bitwie, z któréj można było wnosić, że Rossjanie zostali pobici, Cesarz pocieszał feldmarszałka następującemi wiele znaczącemi słowami: „Nie raczcie się smucić zdarzoném nieszczęściem, ponieważ ciągłe powodzenie zgubiło wielu, zapomnijcie raczéj o tém i dodawajcie ducha żołnierzom.“ Potém pokazało się, że stoczona bitwa nie była niepomyślna. Sam Loewenhaupt oddawał słuszność, że Rossjanie walczyli mężnie. Z relacji feldmarszałka Szeremetjewa do Cesarza widać, że liczebna siła wojsk szwedzkich i rossyjskich była jednostajna i wynosiła od 7,000 do 8,000 ludzi, z tą tylko różnicą, że Szwedzi mieli więcéj piechoty, Rossjanie zaś mieli jéj tylko 2,500 ludzi, resztę zaś wojska składała kawalerja (szczególniéj dragoni, potém Ufimcy, Baszkiry i w nieznacznéj liczbie Kałmucy. Loewenhaupt zajął bardzo mocne bojowe pozycje; pomimo to jednak, feldmarszałek natarłszy nań, dwa razy spędzał go ze znaczną stratą z zajmowanych pozycij; i zwycięztwo rossyjskiego oręża byłoby niewątpliwém, gdyby nie chwilowe uniesienie się półkownika Ihnatjewa, który bez wiedzy feldmarszałka wystąpiwszy ze swoim półkiem z szyku, popędził się za nieprzyjacielską kawalerją i wpadłszy w zasadzkę szwedzkiéj piechoty, życiem swojém i innych oficerów przypłacił za ten krok nierozważny. Ta katastrofa dodała ducha Szwedom, którzy z wielką zaciętością rzucili się znowu do boju, który trwał cały dzień, i ledwie z nadejściem nocy Rossjanie się cofnęli.

Cesarz, zawiadamiając o téj bitwie feldmarszałka-porucznika Ogilwjusza, pisze: „Z 7,000 szwedzkiego wojska (które brało udział w bitwie), przyszło do Mitawy tylko 3,000, szwedzkich oficerów legło 137, u nas zaś nie zabito i tysiąca. Po stoczonéj bitwie, Loewenhaupt z wielkim strachem udał się w nocy do Rygi, i jeśliby nasi nazajutrz znowu uderzyli na nich, ani jedna głowa nie zdołałaby się ocalić; a jak się owa wiktorja dostała Szwedom, i sami tego nie wiedzą.“

O tejże saméj bitwie pisał potém Cesarz (19 sierpnia) do Naryszkina: „Tutaj nic nowego, wyjąwszy niedawną bitwę, na któréj chociaż pole bitwy zostało przy Szwedach, lecz z 7,000 ludzi wróciło zdrowych tylko 3,000, w liczbie których legło 137 oficerów; z naszéj zaś strony nie padło nawet i tysiąca. Sam jenerał ich pisze, że gdyby nie nadejście nocy, żaden z nichby nie ocalał. Nasi już byli zabrali im działa i oboz, lecz stracili je przez stare głuptwz i krzyki.“

Lecz listy te pisane były przez Cesarza wówczas, kiedy w ręku jego znajdowała się szczegółowa relacja, o skutku bitwy; po otrzymaniu zaś pierwszego krótkiego doniesienia, Cesarz lękając się, ażeby Loewenhaupt nie udał się do Polski, postanowił sam ścigać go w Kurlandji, zleciwszy feldmarszałkowi-porucznikowi Ogilwjuszowi dowództwo nad konsystującemi w Wilnie wojskami. Z Wilna zaś jeszcze rozkazał feldmarszałkowi odbyć sąd nad tymi, którzy uciekli z pola bitwy, i postąpić z nimi wedle kodeksu wojskowego, oraz uwiadomić go o położeniu Loewenhaupta.

Cesarz, pragnąc powstrzymać feldmarszałka od wydania powtórnéj jeneralnéj bitwy Loewenhauptowi, w sam dzień wyjazdu swego z Wilna, w pierwszych dniach sierpnia, przesłał mu następujące rozkazy: 1) Feldmarszałek ma iść i odciąć jak można najprędzéj nieprzyjaciela od Rygi, rozumie się za pomocą Bożą. 2) Odciąwszy zaś, nie staczać z nim bitwy, lecz utrzymywać na przeprawach; a jeśli bardzo zapragnie przejść, to się okopać, ażeby im koniecznie zagrodzić drogę i codziennie obsyłać nas listami, ażebyśmy wiedzieli o wszystkiém co będzie przedsiębraném; dla tego więc śpieszyć nie zwlekając. 3) Ogłosić wszystkim pod karą śmierci, ażeby postępowali według artykułów, które wydane zostały w 1703 roku, kiedy szli na Kraniorta; takoż nie mają biedz za nieprzyjacielem, chociaż uciekać będzie, lecz iść krokiem, lub w razie potrzeby małym truchtem, pod karą śmierci.“

Dla osiągnięcia tegoż celu, a mianowicie dla przeszkodzenia Loewenhauptowi wkroczenia do Polski i połączenia się tam z Karolem XIV, oraz dla znużenia bez bitwy szwedzkiego wojska, jeszcze pierwiéj rozstawieni zostali na innych traktach jenerałowie Ren i Ogilwjusz.

Opuszczając zaś Wilno, Cesarz dla zaopatrzenia w żywność pozostałych tam do września trzech szwadronów dragonów z nowo-zaciężnych, urządził w Wilnie prowjantski składowy magazyn, i zostawiwszy swego kommissarza, mianował także trzech kommissarzów z liczby miejscowych urzędników. Ci ostatni jednak nadużywali położonego w nich zaufania, i pod pozorem opatrywania w żywność rossyjskiego wojska, obdzierali swoich ziomków. (D. c. n.)

PRZEGLĄD LITERACKI.

(Dokończenie ob. N. 13).

Autor przyjął najprostszy o ile być może porządek i podział swéj pracy. Po rozprawie obejmującéj, jakeśmy już powiedzieli, metodę dwoistą wykładu dziejów, „zarys ogólnéj historjografji wieków średnich i poczet ważniejszych zbiorów średniowiecznéj dziejowéj literatury“ następuje „wstęp“, przedstawiający „powszechne pojęcia o nauce w ogólności i nauce dziejowéj w szczególności.“ Autor znalazł, że to pojęcie najwłaściwiéj będzie wypowiedzieć słowami takich bohaterów nauki, jakiemi są: „Herder, Bakon, Guizot, Humboldt, Buckle i Vico.“ Wnet, pragnąc dać wyobrażenie o starożytnym świecie w epoce upadku zachodniego państwa rzymskiego, po umieszczeniu historycznego zarysu własnego pióra, przytacza w drugiéj części wstępu „podróż po Włoszech,“ żyjącego wówczas „Sydonjusza Apolinarego;“ to świadectwo naocznego świadka objaśnia wyjątek z dzieł „Micheleta“ pod napisem: „przyczyny upadku starożytego społeczeństwa,“ zaktórym natychmiast idą uwagi spółczesnego i również naocznego świadka „Salwjana.“ Z kolei znowu podany jest z „Micheleta: „ogólny obraz społeczeństwa rzymskiego przed upadkiem państwa;“ za tém następuje „opis dworu Cezarow w epoce tegoż upadku, skreślony przez wymienionego już raz „Sydonjusza Apolinarego.“ Znakomity ten pisarz V-go wieku dostarczył M. Stasiulewiczowi jeszcze trzy obszerniejsze listy: „o willi bogatego rzymianina, o stanie miast we Włoszech i obraz rzymskiego parazita“ z tychże czasów upadku.

W trzeciéj części zebrane świadectwa przez autora obejmują: „Rzut oka na nowy świat w chwili rozprzężenia cesarstwa zachodniego: barbarzyńcy i kościoł.“ „Zarys historyczny“ samego autora. Wyciąg z „Tacyta o politycznem i społecznem życiu dawnych Germanów; obraz barbarzyńców podczas wielkiéj migracji narodów z Chateaubrianada; obyczaje pierwszych chrześcjan z Tertuljana) urządzenie i późniejsze rozwicie dawnéj chrześciańskiéj gminy w zachodniéj Europie z Gibbona; wnet za tém idzie znowu: spółczesny obraz Sydonjusza Apolinarego „stanu politycznego dawnéj gminy chrześcjańskiéj, tudzież życie domowe, obyczaje i zatrudnienia wyższego duchowieństwa katolickiego“ i „Grzegorza Turoneńskiego stosunki przedstawicieli społeczności religijnéj z całą ludnością.“ Jak objaśnienie tego co poprzedziło, Stasiulewicz umieścił pracę „Forjela: „Stosunki przedstawicieli społeczności religijnéj ze zdobywcami barbarzyńskiemi, i pracę Amadeusza Thierry“ o św. Sewerynie i jego stosunkach z mieszkańcami rzymskich naddunajskich prowincij“ z opisaniem tak samego świętego jako też barbarzyńskiego świata nad tą rzeką.

Pobieżna treść tego wstępu daje wyobrażenie o porządku, w jakim uczony autor postanowił wykonać swoją pracę. Po zwróceniu uwagi czytelnika na wybitniejsze chwile dziejów, które poprzedziły początek wieków średnich, następuje ich podział na pewne okresy czyli samo opowiedzenie zdarzeń, zawsze atoli słowami spółczesnych pisarzów, z dodaniem wyjątków z najsławniejszych autorów naszego lub blizkiego nam czasu, którzy najgłębiéj przeniknęli duch wieków średnich. Tłómaczenia pisarzów łacińskich na języku rossyjski czytają się tak płynnie jak gdyby w tym język pierwotnie były pisane, a wyjątki dzisiejszych lub nie tak dawno zmarłych prawników, najoświeceńszych krajów Europy, tak ściśle związane są z pomysłami przed kilkunastu wiekami wypowiedzianemi, iż zdają się być niezbędną ich wynikłością. Z dziwną sztuką góruje wszędzie prawdziwe pojęcie dziejów i ta

или же недавно почившихъ, до того состоятъ въ тѣсной связи съ мыслями, заявленными слишкомъ за тысячу лѣтъ тому назадъ, что онѣ кажутся неизбѣжными послѣдствiями послѣднихъ. Рядомъ съ удивительнымъ мастерствомъ изложенiя повсюду видно истинное пониманiе исторiи, не дозволяющее автору сбиваться съ пути. Обилiе приведенныхъ г. Стасюлевичемъ извлеченiй не только молодымъ, но и болѣе зрѣлымъ читателямъ замѣняетъ историческую библiотеку; самый же выборъ извлеченiй сдѣланъ столь опытной рукой, что на него можно вполнѣ полагаться; лишнимъ трудомъ было бы искать по этому предмету болѣе удачныхъ извлеченiй, проливающихъ болѣе свѣта на историческiя событiя.

При изложенiи событiй всей средневѣковой исторiи г. Стасюлевичъ придерживается той же системы, съ той только разницей, что что прежде группировалось въ Западной Римской имперiи и въ такъ называемомъ варварскомъ мiрѣ, то уже разсѣевается по отдѣльнымъ странамъ и племенамъ, и въ пучину вѣчности стремится, разными путями, за теченiемъ коихъ прилежно слѣдитъ глазъ наблюдателя.

Здѣсь прерываемъ наше извѣщенiе объ этомъ славномъ сочиненiи; въ другой разъ постараемся ближе ознакомить читателей съ первымъ преимущественно перiодомъ, обнимающимъ VI, VII и VIII столѣтiя до временъ Карла Великаго. Хотя мы далеко еще не передали всего содержанiя перваго тома, находящагося у насъ подъ рукой, но бывъ увлечены совершенствомъ сочиненiя и неоспоримыми достоинствами принятаго авторомъ метода, мы нетерпѣливо ожидаемъ выхода двухъ остальныхъ томовъ этого сочиненiя.

ДАНIЯ

Въ топографическомъ, статистическомъ и историческомъ отношенiяхъ.

(Продолженiе.)

Близкое сосѣдство Данiи съ герцогствами не могло не имѣть влiянiя на ихъ обоюдную судьбу. Въ 1459 году, по смерти герцога Шлезвигскаго Адольфа, государственные чины передали герцогство въ руки короля датскаго Христiана I. Семь лѣтъ спустя и Голштинiя, по смерти своего герцога Адольфа VIII, перешла къ королю же датскому. Камень преткновенiя этихъ присоединенiй заключался въ особенности порядка престолонаслѣдiя. По закону 1660 года датскiй престолъ можетъ переходить въ женское поколѣнiе, между тѣмъ какъ актами присоединенiя Шлезвига и Голштинiи къ Данiи для герцогствъ допускается наслѣдство только въ мужскомъ колѣнѣ. Такимъ образомъ, если бы въ Данiи прекратилась царствующая тамъ Ольденбургская линiя, то престолъ переходитъ въ женскiй родъ того же дома; между тѣмъ герцогства должны перейти въ другую линiю Зонденбургъ-Аугустенбургскаго дома, происходящаго отъ одного родоначальника съ датскимъ королемъ.

Естественно, что неудобство это не могло не заставить датскихъ королей стремиться къ прочному слитiю герцогствъ съ королевствомъ. Уже въ 1781 году учреждена была въ Кильскомъ университетѣ каѳедра датскаго языка, въ 1807 году повелѣно было всѣ акты правительства, относящiеся къ герцогствамъ, печатать на датскомъ и нѣмецкомъ языкахъ, въ 1811 начали требовать отъ всѣхъ чиновниковъ управленiя знанiя датскаго языка. Въ это же время возбужденъ былъ вопросъ о сеймахъ. Съ 1460 года оба герцогства имѣли общiй сеймъ, по вопросамъ о престолонаслѣдiи, который съ 1720 года потерялъ всякое серiозное значенiе и представлялъ только опредѣленное собранiе дворянъ и духовенства безъ всякой власти. Въ 1615 году сеймъ герцогствъ, желая прiобрѣсть эту власть, просилъ о томъ короля, но получилъ отказъ; тогда члены сейма обратились съ просьбою о помощи къ сейму Германскаго Союза, гдѣ впрочемъ, также получили отказъ. Въ 1830 году волненiе умовъ въ герцогствахъ усилилось до того, что правительство датское нашло необходимымъ собрать въ 1831 году въ Копенгагенѣ коммиссiю для составленiя новаго уложенiя. Въ 1834 году были обнародованы труды коммиссiи, главнымъ результатомъ которыхъ было образованiе двухъ отдѣльныхъ сеймовъ. Въ 1838 году были сдѣланы попытки соединить оба сейма; но движенiе это не удалось, и правительство не обратило вниманiе на эти попытки.

Въ такомъ положенiи находились дѣла предъ кончиною Фридриха VI, умершаго въ 1839 году. На престолъ послѣ него вступилъ племянникъ его Христiанъ VIII, который, по состоянiю здоровья своего не обѣщалъ долговѣчности, а сынъ его, послѣ двухъ браковъ, не имѣлъ дѣтей. Дѣйствительно, если бы Христiанъ VIII не оставилъ послѣ себя потомства, то герцогства отдѣлились бы отъ Данiи и образовали бы самостоятельное государство подъ властью герцога Аугустенбургскаго, старшаго представителя младшей королевской линiи.

(Продолженiе впредь.)

РАЗНЫЯ ИЗВѢСТIЯ.

— Директоръ общества, составившагося для привоза нефти, сообщилъ въ Times извѣстiе, что упомянутое общество открыло въ Валахiи новые источники нефти и уже заключило контранктъ на доставку оттуда 20,000 тоннъ этого горючаго вещества.

— Нынѣшней зимою въ южной Францiи снѣгу выпало болѣе даже, чѣмъ въ 1820 году. Въ Тулонѣ стужа, какъ увѣряютъ, „сибирская,“ въ Мадридѣ „страшная,“ рѣка Мансанаресъ почти совсѣмъ замерзла; въ Барселонѣ холодъ такъ великъ, что пролитая по улицѣ вода въ туже минуту замерзаетъ; въ Саррiи (въ Католонiи) принуждены были разводить огонь у колодцевъ, чтобы разогрѣть воду, замерзшую въ насосахъ. Съ 1820 года въ южной Францiи, съ 1829 въ Испанiи и Италiи такой жестокой зимы еще не бывало. Изъ Ангурiи также пишутъ, что и тамъ „ужасный“ холодъ. Въ *Монитерѣ* напечатано исчисленiе самыхъ холодныхъ зимъ, какiя случались въ Парижѣ въ продолженiе полуторытысячи лѣтъ, начиная съ 358 года по Р. Х. Въ 1408 году замерзло солдатское вино, такъ что его можно было разбивать топорами; въ 1544 вино опять замерзло въ бочкахъ; въ 1665 холодъ уже начали измѣрять термометромъ; онъ простирался въ этомъ году до 21,2 градуса; въ 1776 морозило въ продолженiе 25, а въ 1763—69 дней; въ 1788 ртуть въ термометрѣ падала до 22,2 градусовъ, въ 1795 до 23,5 градусовъ; 1812 годъ памятенъ по случаю похода въ Россiю; 1838 въ самый холодный день было 19 градусовъ мороза; а 15-го декабря, 1840 года, когда ввозили въ Парижъ прахъ Наполеона, было 17 градусовъ мороза. Съ тѣхъ поръ уже не было такого холода.

— Въ Нью-Iоркѣ разъѣзжаютъ теперь по улицамъ въ паровыхъ кабрiолетахъ. Передняя часть экипажа— обыкновенный кабрiолетъ безъ дышла, а назади устроена паровая машина.

— Въ Ленкорани 18-го декабря, въ 48 минутъ 9 го часа, ночью было землетрясенiе, продолжавшееся около 8-ми секундъ. Слышно было три удара, въ особенности же второй ударъ былъ очень сильный, такъ что стѣны затрещали, маятникъ на стѣнныхъ часахъ остановился: висячiя лампы качались такъ сильно, что дѣлали отклоненiе почти на ½ аршина отъ перпендикулярной линiи. Направленiе землетрясенiя было съ юга на сѣверъ. Въ точенiи 11 лѣтъ, не было ни разу такого сильнаго землетрясенiя, но все кончилось благополучно и никакихъ поврежденiй въ домахъ не случилось.

Въ день землетрясенiя, утромъ, въ 9 часовъ подулъ удушливый самумъ, который продолжался почти до 4 часовъ по полудни, съ 4-хъ же часовъ сталъ дуть сильный, порывистый NO. Послѣ самума всегда на другой день выпадалъ снѣгъ при сыльномъ NO; но въ этотъ разъ ни снѣгу, ни дождя не было и погода установилась теплая, солнечная, только 22 числа шелъ небольшой снѣгъ.

jasność umysłu ludzkiego, która w zrozumieniu i przedstawieniu prawdy nie pozwala mu iść sprzecznemi drogami. Obfitość przywiedzionych przez M. Stasiulewicza wyjątków zastępuje dla młodych a nawet dojrzalszych czytelników bibljotekę historyczną; wybór zaś przytoczonych miejsc uczyniony jest tak pewną ręką, że najzupełniéj polegać na nim można i że daremnieby już było szukać do tegoż przedmiotu wyjątków trafniejszych i rzucających większe nań światło.

M. Stasiulewicz trzyma się téj saméj drogi w opowiedzeniu zdarzeń całego ciągu wieków średnich, tylko to, co skupiało się dotąd w Cesarstwie zachodniem i w świecie tak zwanych barbarzyńców, to rozprasza się na pojedyńcze kraje i plemiona i popłynie w otchłań wieków rozlicznemi strumieniami, których biegu oko badacza pilnie śledzić będzie.

Na tém miejscu przerwać musimy dalszą wiadomość o téj znakomitéj pracy; w drugim artykule postaramy się dać bliższe wyobrażenie o pierwszym zwłaszcza okresie obejmującym wieki VI, VII, VIII aż do czasów Karola Wielkiego. A lubo dość daleko jeszcze jesteśmy od przedstawienia treści tego pierwszego tomu, który mamy przed oczami, uniesieni doskonałością dzieła i zaletam wykładu autora, wyglądamy ukazania się dwóch dalszych zapowiedzianych tomów.

DANJA

Pod względem topograficznym, statystycznym i historycznym.

(Dalszy ciąg)

Blizkie sąsiedztwo księstw z Danją nie mogło pozostać bez wzajemnego wpływu na ich losy. W roku 1459, po zgonie księcia szlezwizkiego Adolfa, władze państwa poddały księstwo królowi duńskiemu Chrystjanowi I. Po upływie lat siedmiu, gdy książę holsztyński Adolf VIII przeniósł się do wieczności, Holsztyn także dostał się w ręce króla duńskiego. Szkopułem tego połączenia było zachowanie różnic w następstwie tronu. Wedle prawa 1660 r. tron duński mógł iść spadkiem po kądzieli, a tymczasem mocą aktu wcielenia Szlezwigu i Holsztynu do Danji, zawarowano w księstwach następstwo tylko płci męzkiéj. W ten sposób, gdyby wygasła panująca w Danji dzielnica Oldenburska, tron jéj spadłby na potomstwo płci żeńskiéj tegoż domu; a tymczasem księstwa powinnyby się dostać innéj dzielnicy Sondenburg-Augustenburskiéj, która ma wspólnych przodków z królem duńskim.

Rzecz jasna, że taka niedogodność musiała pobudzać monarchów duńskich do starania się o jak najmocniejsze zespolenie księstw z królestwem. W roku 1781 wprowadzono do uniwersytetu w Kiel wykład z katedry języka duńskiego; w roku 1807 kazano wszystkie ściągające się do księstw akta rządowe drukować po duńsku i po niemiecku; w roku 1811 poczęto się domagać, aby wszyscy urzędnicy administracyjni umieli po duńsku. W tymże czasie poruszone zostało pytanie co do sejmów. Od roku 1460 oba księstwa w sprawach następstwa tronu obradowały razem na sejmie, który od roku 1720 stracił całe znaczenie i był tylko pewném niemającém żadnéj władzy zgromadzeniem szlachty i duchowieństwa. W roku 1815 sejm księstw zapragnął otrzymać władzę i prosił o to króla, ale dano mu odmówną odpowiedź; natenczas członkowie sejmu odwołali się do pomocy Związku Niemieckiego, ale i tam również zbyto ich niczém. W roku 1830 wzburzenie umysłów do tego stopnia urosło było w księstwach, że rząd duński widział się zmuszonym w roku 1831 wyznaczyć w Kopenhadze komissję, celem napisania nowéj ustawy. W roku 1834 ogłoszono prace komissji, których głównym wypadkiem było ustanowienie dwóch osobnych sejmów. W roku 1838 kuszono się o połączenie obu sejmów, ale to się nie powiodło, i rząd na te pokuszenia żadnéj nie zwrócił uwagi.

Tak stały rzeczy do śmierci Fryderyka VI, który przeniósł się do wieczności w roku 1839. Tron po nim objął synowiec jego Chrystjan VIII. Stan zdrowia nie rokował długiego żywota monarsze, a syn jego, który po dwakroć wstępował w związki małżeńskie, nie miał dzieci. Zaszła tedy okoliczność, że jeżeli Chrystjan VIII nie będzie miał potomstwa, przyjdzie księstwom oderwać się od Danji i utworzyć państwo samodzielne pod władzą księcia Augustenburskiego, jako głowy młodszéj dzielnicy królewskiego domu.

(D. c. n.)

ROZMAITOŚCI.

— Dyrektor spółki, która się utworzyła dla sprowadzenia nafty, podał do Times wiadomość, że wyżéj wymieniona spółka odkryła na Wołoszczyznie nowe źródło nafty i zawarła już umowę o przywóz stamtąd 20,000 tonn tego gorejącego materjału.

— Téj zimy wypadło we Francji południowéj daleko więcéj śniegu niż w r. 1820. W Tulonie chłód „sybirski,“ jak mówią, w Madrycie „okropny,“ rzeka Mansanares prawie zupełnie zamarzła, w Barcelonie zimno tak jest wielkie, że wylana na ulicę woda, w téj chwili zamarza; w Sarji (w Katalonji) trzeba było rozniecić ogień koło studni, ażeby rozgrzać wodę w pompach, Od roku 1820 we Francji południowéj,—a od roku 1829 w Hiszpanji i we Włoszech nie było jeszcze tak ostréj zimy. Z Angurji też donoszą, że tam „okropne“ zimno. W Monitorze wyliczono najostrzejsze zimy, jakie tylko były w Paryżu w ciągu półtora tysiąca lat, zaczynając od roku 358 po narodzeniu Chrystusa. W r. 1484 wino żołnierzy zamarzło, tak, że można je było rąbać siekierami; w roku 1544 wino zamarzło znowu w beczkach; w r. 1665 zaczęto już wymierzać stopień ciepła za pomocą termometru; w tym roku zimno dochodziło do 21,2 stopni; w r. 1776 mróz trwał 25 dni, a w roku 1763—69 dni; w roku 1788 żywe srebro w termometrze spadło do 22,2 stopni, w r. 1795 do 285 stopni; rok 1812 pamiętny jest wyprawą do Rossji; w roku 1838, w najzimniejszym dniu było 19 stopni mrozu; a 15 grudnia roku 1840, kiedy do Paryża wwożono szczątki Napoleona I, było 17 stopni mrozu. Od téj daty nie było już takiego zimna.

—W New-Yorku jeżdżą teraz po ulicach w parowych kabrjoletach. Przednia część powozu jest bez dyszla i wygląda jak zwykły kabrjolet, z tyłu zaś urządzona machina parowa.

— Dnia 18 grudnia, o godzinie 9-téj, minucie 48 wieczorem, w Len-Korani (na Kaukazie) było silne trzęsienie ziemi, trwające około 8 sekund. Dały się słyszeć trzy uderzenia, drugie zaś było nadzwyczaj silne, tak, że ściany pękać zaczęły, wahadło w zegarze ściennym się zatrzymało; lampy wiszące poruszały się tak mocno, że prawie na pół arszyna odskakiwały od linji prostopadłéj. Trzęsienie ziemi szło w kierunku z południa na północ. Od lat wielu nie było tak silnego wstrząśnienia, lecz wszystko skończyło się szczęśliwie i domy nie zostały uszkodzone. W dniu, w którym było trzęsienie ziemi, o godzinie 9 zrana wionął wiatr duszący samum, trwający prawie do 4-téj po południu, a od 4-téj zaczął się silny NO. Zawsze nazajutrz po samumie zwykle padał śnieg przy silnym NO, lecz tym razem ani deszczu, ani śniegu nie było i pogoda była piękna, słońce świeciło, a zaledwie 2-go grudnia wypadł niewielki śnieg.

ОБЪЯВЛЕНIЯ.

Канцелярiя попечителя виленскаго учебнаго округа симъ объявляетъ, что въ оной будутъ производиться 20 сего февраля торги, съ узаконенною чрезъ три дня переторжкою, на отдачу въ арендное содержанiе дома, принадлежащаго управленiю виленскаго учебнаго округа, на С-то Янской улицѣ подъ N. 440. Желающiе участвовать въ торгахъ, благоволятъ явиться въ сiю канцелярiю въ означенный срокъ съ законными залогами. Г. Вильно 1 февраля 1864 года.

Правитель канцелярiи *Романкевичъ.*
Столоначальникъ *Богдзевичъ.* 2—46

Biuro kuratora wileńskiego naukowego okręgu ogłasza niniejszém, że w niem odbędzie się 20 b. m. licytacja z prawnym we srzy dni przetargiem na wydzierżawienie domu należącego do zarządu wileńskiego naukowego okręgu na S-to Jańskiéj ulicy pod N. 440 położonego. Interesowane osoby raczą stawić się do tegoż biura na termin wskazany z prawnemi ewikcjemi. Wilno 1 lutego 1864 r.

Rządca biura Józef Romankiewicz.
Nacz. stołu Bohdziewicz. 2—46

Отъ виленской палаты государственныхъ имуществъ симъ объявляется: 1) что приторгованныя въ присутствiи ея на производившихся въ октябрѣ 1863 года торгахъ разными лицами корчемные плацы со строенiями въ казенныхъ имѣнiяхъ виленской губернiи, утверждены министерствомъ за съемщиками въ 2-хъ лѣтнемъ арендномъ содержанiи съ 1864 г., за объявленный на торгахъ доходъ; а какъ мѣста постояннаго пребыванiя этихъ лицъ, палатѣ неизвѣстны, то симъ объявляется всѣмъ съемщикамъ бывшихъ корчемъ, чтобы явились въ самоскорѣйшемъ времени, въ надлежащiя сельскiя управленiя для принятiя въ свое вѣдѣнiе приторгованныхъ ими плацевъ, а въ палату не далѣе 15 марта 1864 года съ узаконенною гербовою бумагою и дополнительными залогами (отъ кого недостаетъ), для заключенiя контрактовъ; при чемъ предваряются съемщикамъ, что за симъ никто изъ нихъ невѣдѣнiемъ сего объявленiя отказываться не можетъ, и если къ 15 марта неявятся для принятiя плацевъ и заключенiя контрактовъ, то статьи будутъ приняты въ казенное управленiе, а залоги обратятся въ казну, и 2) что въ присутствiи палаты назначены торги 14 февраля 1864 года съ узаконенною переторжкою, на отдачу въ 24-хъ лѣтнее арендное содержанiе плаца со строенiемъ, бывшей корчмы лидскаго уѣзда въ м-кѣ Эйшишкахъ; а потому желающiе участвовать въ сихъ торгахъ, благоволятъ явиться съ узаконенными залогами; о кондицiяхъ контрагенты могутъ почерпнуть свѣдѣнiе во 2-мъ столѣ хозяйственнаго отдѣленiя.

Совѣтникъ *Севериковъ.*
Дѣлопроизводитель *Плошинскiй.*
Столоначальникъ *Рутковскiй.* 2—29

ОБЪЯВЛЕНIЕ.

Директоръ бывшаго Виленскаго дворянскаго института объявляетъ, что имущество института, составляющееся изъ разныхъ хозяйственныхъ вещей, посуды, бѣлья и мебели, будетъ продаваться съ публичнаго торга въ зданiи бывшаго института. Продажа начнется съ 11 сего февраля и будетъ производиться ежедневно за исключенiемъ воскресныхъ и праздничныхъ дней съ 11 до 3-хъ часовъ, впредь до окончанiя продажи. Г. Вильно февраля 2 дня 1864 года.

Статскiй совѣтникъ М. *Падренъ де-Карне.*
Смотритель Ив. *Буйко.*

Dyrektor b. Wileńskiego instytutu szlacheckiego ogłasza, że ruchomość instytuta składające się z rozmaitych przedmiotów gospodarskich, naczynia, bielizny i mebli będzie się przedawać z publicznego targu w gmachu b. instytutu. Przedaż rozpocznie się 11 bież. m. lutego i będzie się odbywać codziennie z wyjątkiem dni niedzielnych i świątecznych od godz. 11-éj do 3-éj aż do zupełnego jéj ukończenia. Wilno 2 lutego 1864 r.

Radca stanu M. Padrun de Carné.
Dozórca J. Bujko. 3—44

Виленская городская дума симъ публикуетъ, что на отдачу въ трехлѣтнее арендное содержанiе, съ 23 апрѣля 1864 года городской ратушной лавочки подъ N. 4, находящейся нынѣ въ содержанiи купца Ѳедота Петрова, назначенъ въ присутствiи думы, срокъ для торга 28 число сего февраля мѣсяца, съ узаконенною чрезъ три дня переторжкою. 1——

Виленская городская дума симъ публикуетъ, что на отдачу съ торговъ срокомъ на 6 лѣтъ, караульныхъ домовъ на Вилкомирской и Остробрамской заставахъ, назначенъ, въ присутствiи городской думы, срокъ для торга 27 число сего февраля мѣсяца, съ узаконенною чрезъ три дня переторжкою.

Симъ объявляется, что въ домѣ бывшемъ Пусловскаго на Большой улицѣ продаются двѣ гнѣдыя экипажныя лошади; о цѣнѣ ихъ можно узнать у бухгалтера Виленской дирекцiи училищъ, Владислава Чеховича, жительствующаго въ зданiи гимназiи. 2—13

24 декабря 1863 г., сбѣжала комнатная собачка изъ породы Левретовъ, бѣлая съ желтой головкой, съ плѣшиною на лбу; морга у нея съ одной стороны черная, а съ другой бѣлая. Нашедшаго ея просятъ доставить въ домъ Благотворительнаго Общества, въ квартиру д-ра Цывинскаго за что и дано будетъ награжденiе.

1863 r. grudnia 24 zginęła suczynka pokojowa z gatunku Lewretek biała z żółtą główką z łysinką na czole, mordeczka z jednéj strony biała, z drugiéj czarna, ktoby ją wynalazł, niech odniesie do domu Dobroczynności do mieszkania doktora Cywińskiego a otrzyma nagrodę. 150

OGŁOSZENIA

Отставной Капитанъ Степанъ Степановичъ Олендзкiй объявляетъ, что довѣренность, явленная 17 iюня 1849 года въ Царско-сельскомъ уѣздномъ судѣ, данная имъ на завѣдыванiе наслѣдствомъ его, давно уже уничтожена. 1—51

МЕТЕОРОЛОГИЧЕСКIЯ НАБЛЮДЕНIЯ ВИЛЕНСКОЙ ОБСЕРВАТОРIИ.

		6 ч. утра	въ 2 ч. по пол.	10 ч. вечера.
Февраля 8-го. . . .	Барометръ	29 д. 7, 1 л.	29 д. 6,8 л.	29 д. 7,6 л.
	Термометръ	— 5°,0	— 2°,9	— 2°,5
	Вѣтеръ	В. Умѣренн.	С. В. Умѣр.	Ю. В. Слабый.
	Сост. атмос.	Пасмур.	Снѣгъ	Снѣгъ.
Февраля 9-го. . . .	Барометръ	29 д. 8,9 л.	29 д. 9,1 л.	29 д. 9, 1 л.
	Термометръ	— 2°, 0	— 1°,5	— 4°, 0
	Вѣтеръ	Ю. В. Слабый	С. В. Слабый	Ю. В. Слабый
	Состоянiе атм.	Пасмурно	Ясно	Облачно.
Фефраля 10-го. . . .	Барометръ	29 д. 8, 5 л.	29 д. 8, 4 л.	29 д. 8, 4 л.
	Термометръ	— 1°,5	+ 0°, 5	+ 0°, 4
	Вѣтеръ	Ю. В. Умѣр.	Ю. В. Умѣр.	Ю. З. Умѣр.
	Сост. атмос.	Пасмурно	Снѣгъ	Снѣгъ.

Дозволено Ценсурою, Вильно, 10 февраля 1864 г.

Въ типографiи А. К. Киркора.